

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LËESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

DEN HAAG
TELEF. 36777

„AU PARADIS” Firma WEBER & BARTELS

Salon de Coiffure pour Dames

TOUSSAINTKADE 2 bij de Prinsstraat - Tramhalte lijnen 2 en 3

PERMANENT HAIRWAVING, systeem Nestle, New-York

Schoonheids- en Anti-zenuwmassage - Moderne Haarwerken - Haarverven systeem Henné - Manicure
Bediening door geroutin. Kappers - Man spricht Deutsch - On parle français - English spoken

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIEF ■ INBRAAK

INHOUD: Uit onze Kolonialen Expansietijd, door H. A. Ritter. — Noesa Kambangan als Open-Lucht-Genangenis, door J. F. C. Nienhuis (met 2 Foto's). — Adviezen inzake Adatrecht. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers. II. Uit de Int. Pers. III. Uit de Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Ingezonden. (West-Ind. bezoldigingen). — Berichten der Afdelingen: Amersfoort. — Mededeelingen: I. Van de Redactie, II. Van het Inform.-Bureau. — Mutatiestaat van 24 tot 30 Sept.

Dansinstituut STATENKWARTIER EWY DE CLERCQ Frankenstr. 5, DEN HAAG, Tel. 53506

Aanvang Cursussen en Clublessen medio October. Onderwezen zullen worden: Quick en Slow Foxtrot, Paso Doble, Blues, Tango, English Waltz en Charleston.

Naast indeeling bij een cursus bestaat gelegenheid tot formeeren van eigen besloten clubs van minimum slechts 12 personen, op club-cond.

Kleine Kindercursussen met individueel onderwijs.

Moderne Dansen
Plastiek - Ballet
Heil- en Schoonheidsgymnastiek

Inschrijving dagelijks van 10-3 en 7-9 uur
PROSPECTUS OP AANVRAGE

Instituut R. KUYPER Amsterdam R. Vinkeleskade 61

Gecomb. mondel. en schriftelijke opleiding.
M.O. Staathuishoudkunde.
M.O. Staatsinrichting, alle acten Boekhouden (ook Staatspraktijkdiploma) Gemeente-administratie. Ook studiegelegenheid voor hen die geen examen wenschen te doen. Prospectus met examenresultaten, aanbevelingen en opgave van hoofdleiders en leeraren voor ieder vak, alsmede proefles op aanvraag kosteloos.
Mondelinge club- en privaatlessen in alle hoofdplaatsen.

Fa. v. ASMA VAN DONGEN
Lood-, Zink- en Sanitaire Werken
TOONKAMER
EDISONSTR. 142, TEL. 33314
DEN HAAG

Hoogere Burgerschool

5-jarige Cursus
(m. voorbereidingsklassen)

Instituut „Wullings” VOORSCHOTEN

In verband met het Koninklijk Besluit van 13 Nov. 1923 is de afd. H.B.S. in Sept. 1924 na een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse gesplitst in TWEE AFDEELINGEN:

- a. Wis- en Natuurkundige afdeling
- b. Litterair-Economische afdeling

Kost- en Schoolgeld f 1800.- t. f 2000.-

Tot heden slaagden:

276 leerlingen voor EIND-EX. H.B.S. 5-jar. C. (Wis- en Natuurr. Afd.)
In Juli 1924 24 leerlingen (van de 24) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)
In Juli 1925 21 leerlingen (van de 23) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)
In Juli 1926 23 leerlingen (van de 27) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)
In Juli 1926 7 leerlingen (van de 8) voor Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Litt.-Econ. afd.)

Bij de instelling van het School-Eindexamen werd het Instituut „Wullings” in 1921 aange-
wezen als een H.B.S. met 5-jarigen cursus overeenkomstig artikel 45-tredecies der Middelbaar-Onderwijswet.

Voorschoten, Juli 1926.

De Directeur: H. WULLINGS.

TROPEN- CAMERA'S

Wegens verplaatsing van ons magaz. Heerengracht 3b naar onze magazijnen

PASSAGE 41-43

grote Opruiming van TROPENCAMERA'S, ver beneden Fabrieksprijzen

Komt U eens kijken

FOTOHANDEL R. A. LAPPÖHN

TEHUIS VOOR KINDEREN

Degelijk, liefderijk tehuis aangeboden in onderwijzersgezin aan kinderen (ook jongere). Zorg voor algeheele opvoeding, toezicht op school- en huiswerk, eventueel ook muzikale leiding (dipl. Toonkunst). Groot ruim huis. Adressen voor inlichtingen desgewenscht ten dienste.

Conditie f 80. — per kind per maand

Adres: H. K. LENSTRA, Hoofdweg 53, A'dam.

SPIEGEL- EN LIJSTENMAKERIJ
WED. W. DRIESSEN
 105 HAARLEMMERSRAAT 105 — LEIDEN
 (Geen Filialen) 5366

KUNSTHANDEL

RUIME SORTERING IN:

SPIEGELS	TEGELS	FAMILIE- EN
SCHILDERIJEN	GRAVURES	PORTRETLIJSTEN
SCHILDERSTUKK.	AQUARELLEN	PLATEELWERK

SOLIED ADRES — BILLIJKE PRIJZEN

BREEKT MET DEN OUDEN SLEUR
 VERWARMT MET

LW INTERIEUR

RADIO ONTVANG-INSTALLATIES

worden tegenwoordig in een zoo groote verscheidenheid en soorten aangeboden en gemaakt, dat het een leek vrijwel onmogelijk is te besluiten, welk toestel men zal kiezen. De door ons gefabriceerde toestellen voldoen aan zeer hooge eischen en wij geven een **onbepaalde garantie** op elk toestel wat constructiefouten betreft. Mocht U een toestel wenschen aan te schaffen laat U ons dit dan even weten, en wij zullen U **vrijblijvend** zonder eenige verplichting offerte maken alsmede demonstreeren.

FABRIEK EN LABORATORIUM VOOR RADIO TECHNISCH ONDERZOEK

Alexanderlaan 25 5301
 Hilversum - Tel. Int. 1630
 Directie: BONTEKOE IRVING

PELTERIJENHANDEL EN BONTWERKERIJ

Specialiteit in bontmantels en mantels met bont gevoerd, gemaakt en naar maat. Steeds het nieuwste in bontvellen en bontgarnituren. Atelier voor veranderen en repareren, 1e kl. afwerking. Matige Prijzen

JEAN PIEROT 5184
88 VAN SWIETENSTR. DEN HAAG
 GEVESTIGD SINDS 1903

Het Instituut **SCHOEVEERS**
 STADHOUDERSPLEIN 3 - DEN HAAG
 wordt voornamelijk door het goede
INDISCHE PUBLIEK
 bezocht. Prospectus gratis voor Typen, Talen, Stene, Boekhouden

Uit onzen Kolonialen Expansietijd

door
 H. A. RITTER.

Holland kan zich „wereldhistorisch” meten met Engeland. Dat heeft zelfs Seeley, de groote Engelse „imperialist” erkend.

Aan die beteekenis van ons land te herinneren kan, ook tegenover sommige heerschende denkbeelden van den dag, zijn nut hebben.

Bovendien: de kloeke en daadkrachtige mannen, die binnen een „Halve Eeuw” de ware domineurs van Indië werden, verdienen *meer* dan de vergetelheid, waartoe sommigen hen, in onzen tijd, maar al te graag zouden willen doemen.

Coen is de eerste op wien de aandacht valt. Hij bevestigde ons gezag en stichtte Batavia: *de parel van Indië*. Maar onder de mannen, die na hem kwamen, zijn er, wier arbeid eveneens aandacht en waardeering verdient bij hun pogingen om waar te maken wat Coen gezegd had: *Er is in Indië wat grootsch te verrichten*.

Dat grootsche wordt tegenwoordig voorbijgezien — omdat men van meening is, dat het doel onzer expansie uit den boeze was. Maar men vergeet, dat het onrechtvaardig is de XVIIe en de XVIIIe eeuw te beoordeelen naar de begrippen die thans, in de XXe eeuw, geldig zijn omtrent dat wat het doel moet zijn van kolonisatie en omtrent de rol van een koloniseerenden Staat. Door dat te vergeten, pleegt men een onrechtvaardigheid, die door onzen grooten historicus Robert Fruin naar verdienste is geeseld. De begane wreedheden keurt natuurlijk niemand goed. Maar zonder ze te willen verdedigen, moeten wij toch vragen of de XXe eeuw het recht heeft zich als zoo bijzonder menschlievend voor te doen!

Het is nu juist drie eeuwen geleden, dat de doortastende admiralen, de stoutmoedige veldheeren, de energieke kooplieden, de krachtige regenten, aldus de taak voortzetten, door Coen aanvaard.

Dat voortzetten was niet gemakkelijk. In de eerste plaats niet, omdat de Europeesche mededingers, vooral de Engelschen, zich veelal schaarden aan de zijde der in hun bestaan en onafhankelijkheid door ons bedreigde Inlandsche vorsten.

In de tweede plaats niet, omdat zij belemmerd werden door den koopmansgeest der Heeren XVII, die alle bezwaren en alle eischen van bestuur achterstelden bij het kunnen uitdeelen van hooge dividenden. En het is merkwaardig, dat telkenmale door de helderziende mannen, die in Indië de zaken te leiden hadden, werd gewezen op de noodzakelijkheid van verandering van stelsel.

Indië moest niet worden een gebied, waaruit alleen winst werd gehaald. Maar Indië moest worden *gekoloniseerd*. En daarvoor was noodig dat gebroken werd ten deele, zoo niet geheel, met het *monopolie*. Ten minste ten opzichte van Nederlanders, die zich in Indië wilden vestigen.

Coen had daarop reeds kort na de stichting van Batavia (1619) aangedrongen. Maar hem was, bij zijn tijdelijk vertoeven in patria (1627) beduid, dat hij zich in dat opzicht had te voegen naar de wenschen zijner gebieders.

Ondanks dit verschil van gevoelen, dat meermaalen aan den dag trad, hebben de hogere dienaren der Compagnie *goed*, somtijds *groot* werk geleverd — ook ondanks het feit, dat op de menschen waarmede zij moesten werken, in velerlei opzicht, veel viel af te dingen.

Gedeeltelijk was de leiding in patria ook daaraan schuldig, omdat niet alleen lieden van niet al te best allooi naar Indië werden gezonden, maar ook omdat de Compagnie zijn dienaren zeer karig betaalde.

Vandaar dat naast klachten over slecht gedrag,

ook klachten over corruptie, en zelfs over verhouding met den vijand talrijk waren.

Jacques Spekx was de eerste om de taak Coen — die te midden van het tweede beleg Batavia (1629) was gestorven — verder voort te zetten. Hij slaagde er in den vijand voor goed te weren, door vernietiging van diens voorraden te Gabang en te Tegal. Het groote legioen Sultan Ageng werd vernietigd door den nood. „In de ommelanden van Batavia heeft iemand de duizenden kunnen tellen, slacht van dit tweede beleg. Op de lange berg- en laagwegen van Batavia tot Midden Java nog minstens 100,000 man.”

Spekx zelf, eigenlijk met tegenzin Gouverneur-Generaal geworden, voerde niet heel veel meer dan deze bevestiging van het gezag.

Maar daardoor kon zijn opvolger Hendrik Werwer (1632) met zijn voortreffelijken Directiegeneraal Antonie van Diemen zich wijden aan verbetering van den bestuurstoestand. De Engelse Compagnie toch, die ook te Batavia was gekomen, maar reeds door Coen als mededinger uitgekeld, week naar Bantam. Voor den Spanjaarden Portugees behoefde men niet meer bevreesd te zijn.

Er was orde te stellen op veel zaken van samenwerking tusschen de verschillende kantoren in den Archipel.

De aandeelhouders ondervonden door de „uitdeelingen” — nooit minder dan 12½ % — het dubbele — de gevolgen zoowel van het houden aan het monopolie, als van de krachtige wijze, waarop in Indië werd geregeerd. De aanden der Compagnie stonden op 300 %. Vele men stroomden Holland uit Indië binnen. Niet alleen rechtstreeks uit de verkochte goederen, ook vanwege de ambtenaren, die kans zagden op particuliere winst te maken. In Holland zelf werden de uitrustingen van de 40 groote Oostvaarders, die jaartijds vertrokken, de soldaats duizende bootsgezellen en soldaten, veel wel onder alle kringen der samenleving.

Antonie van Diemen volgde zijn chef reeds dicht op (1636). Gedurende de negen jaar, dat het bewind bleef, kenmerkte hij zich door beleid en kracht. Hij werd genoemd „een Coen in rechtvaardigheid en zuiverheid van en in bekwaamheid en ijver voor de belangen Compagnie.”

Onder dat bewind was de Compagnie er niet op achteruitgegaan. In de allereerste zorgde hij er voor, dat de Portugeezen uit verdreven werden en de Compagnie daar de leenhandel in peper, kaneel, olifanten en elpen verkreeg. De tegenslag, dat Japan de Holland weert uitdreef, trachtte hij te vergoeden door Formosa een werkelijke Hollandsche kolonie stichten. Wat hem zeer goed gelukte.

De onderzoekingstochten, die hij liet doen, den echter geen praktische resultaten op — werd zijn naam er door vereeuwigd. Hij was de laatste, die in agressief optreden door den XVII werd gesteund.

Zijn naaste opvolgers werden Van der Reiniersz. Geen van beiden behoorden tot de besten, geschikt, om door krachtig optreden de Compagnie „op nieuwe banen te leiden of zelfs langs de oude tot hooger bloei te brengen.” werd voorgeschreven: „modeste, nederige en delijke houding” tegenover de inlandsche vorsten, „voorzichtige terughoudendheid” tegenover de andere mededingers. Het monopolie „ondanks de vertoogen van vele leden der In-Regering” worden gehandhaafd. De „duereners mochten niet meer terugkeeren.

De Compagnie vergat evenwel dat haar vorderde: voortdurende uitbreiding. Van vestigden toestand tegenover, nog niet geheel derwerpen, Indische Vorsten, vooral op een.

MAX POOL
POSTZEGELHANDEL
 KORTE POTEN 25 — DEN HAAG
 TELEFOON 16722
INKOOP — VERKOOP
 POSTZEGELVEILINGEN

APOTHEEK EN DROGISTERIJ „DE GOUDEN VIJZEL”

A. P. A. HOBBEL-MOLL SCHNITZLER, APC
VAN BOETZELAERLAAN 130 - TELEFOON 51971
'S-GRAVENHAGE

Allopathische en Homoeopathische Geneesmidd. Urine-Onderzoek

noten groot, eiland als Java kon nooit sprake we-
en. De verdere geschiedenis der XVIIe eeuw heeft
at voldoende bewezen. Ondanks zich zelf, heeft de
Compagnie Java dan ook in den loop dier eeuw
gedeeltelijk veroverd en heeft zij wat er aan on-
thankelijk vorst nog over was, gehandicapt. Dat
geschiedde ook onder den buigzamen Gouverneur-
generaal, die langer dan 25 jaar het gezag der
Compagnie met groot geluk heeft gehandhaafd.
Wij bedoelen hiermede Johan Maetsuycker (1653
-1678). Diens bestuur begon al dadelijk met de
verovering van Ceylon door van Goens, die tevens
voor de inname van Manaar, Negapatnam, Cochin,
en aan de Portugeesche heerschappij in Indië
nietelijk een einde maakte. De admiraal Speelman
nam levendig aandeel in de onderwerping van Ma-
assar, waardoor het duurzaam en rustig bezit der
eilanden verzekerd was. Op Sumatra voelden Pa-
mbang en Padang de zware hand der Compagnie.
En op het laatst van zijn bewind begon de groote
oorlog op Java tegen Troeno Djojo — de aanvaller
van Mataram. En het is hier Speelman weer, die
aanpakt. Tegen den wensch der Hooge Regeering
van Batavia, op wier angstige brieven: dat hij de
Compagnie in een kostbaren oorlog wikkelt, hij o.a.
antwoordt: dat er zoovele bezwaren in worden ont-
dekt: „dat daaraan bijna niets schijnt te gebre-
ken, als het nedervallen van den Hemel, waar-
door noodzakelijk het heele menschelijk geslacht
moeten vernemen”.

Dat geeft een denkbeeld van de tegenstrijdigheid
tusschen de opgelegde onthouding en de eischen
der realiteit, ingezien door een krachtig en voort-
durend karakter als Rijklof van Goens bezat. Toch
was Maetsuycker niet ongeneigd om partij te trek-
ken van de omstandigheden. Maar hij deed dat
meer diplomatiek en sluw dan de gewoonte is van
voet- en krijgsaanvoerders. Vooral in het laatste
deelte van zijn bestuur, toen de Compagnie, zij
dan ook *volens-volens*, hun wijze van optreden
moeten volgen. Zij was als *krijgvoerende han-
delaar* zóó machtig geworden, dat hare be-
heersing door de twistende Indische Vorsten met
de „Souvereine Macht in Indië, omgeven
door luister en machtsvertoon. Zij moest streven
naar de *alleenheerschappij in Indië*.”

Hare positie was tegen het einde van Maetsuy-
cker's regeering te machtig geworden om mede-
deling te dulden, hetzij van Europeanen of Indi-
sche Vorsten. Zij beschikte over den alleenhandel
in bijna den geheelen archipel.

Wel was Formosa aan Coxinga verloren, maar
de beheerschte den geheelen specerijhandel op de
eilanden. Zij bezat Macassar, Ceylon, de Kaap-
kolonie. Op Perzië en Arabië dreef zij een bloeien-
den handel. De Engelschen had zij geheel uit den
archipel verdreven. Haar krachtig bestuur te Ba-
tavia boezemde den inlandschen grooten het noo-
dige ontzag in. Inwendig heerschte er orde en rust.
„Artikelbrief”, door Maetsuycker in 1658 uit-
vaardigd, zette het geheele bedrijf en bestuur
der Compagnie op vaste grondslagen en het zijn,
onder twijfel, niet in de laatste plaats de rechts-
keerde bekwaamheden van Maetsuycker geweest,
die daarbij uitkwamen. Al levert die brief ook de
aanwijzen, dat het toen de Compagnie slechts te
winnen was om de grofste winsten te behalen.

Er hoeft niet aan getwijfeld te worden, dat de
Hollanders, die aldus den geheelen Archipel onder
hun invloed, zoo niet onder hunne soevereiniteit,
de buitengewone daden hebben verricht.
De Europeesche mededingers — spoedig van
mededingers vijanden — waren niet te verachten
van de inlanders, getuige den tweemaal herhaalden
aanval op Jacatra (Batavia) evenmin.
Maar niet alleen de oorlog, ook het bedrijf, de
handel, eischen groote krachten, groote bekwaam-
heden, doorzettingsvermogen en wil.
Bij het einde van Maetsuycker's regeering is het
grootste werk, de vestiging, volbracht. De latere

Gouverneur-Generaals hadden slechts in stand te
houden en als het kon voort te bouwen op wat was
aangevangen, met hoeveel tegenstand zij ook te
kampen hadden.

De volgende vijf en twintig jaren in de 18e eeuw
vormen het tijdperk van den grootsten bloei der
Compagnie. Haar octrooi, waar zooveel om te doen
was geweest in de afgelopen eeuw, was tot 1740
verlengd. Zij had de Republiek herhaaldelijk krach-
tig bijgestaan. Een sterke vloot en een leger van
8000 man konden aan hare eischen kracht bijzet-
ten. Alle Europeesche volken had zij uit den Archi-
pel verdreven. Hare dividenden waren de laatste
37 jaren der 17e eeuw nooit minder dan 20 % ge-
weest. Het woord van Coen was ingelost. *Er was
inderdaad in Indië wat grootsch verricht*.

Om over dien bloei te schrijven, behoort niet tot
het doel van dit artikel. Dat doel was alleen, te her-
inneren aan de beteekenis der mannen, die het
grootste Indische handelsrijk, *waarop nog het bestaan
van ons volk berust*, vooral in tijden van gevaar,
zoals in en na den wereldoorlog bleek, hebben ge-
sticht.

Noesa Kambangan als Open-Lucht-Gevangenis

door
J. F. C. NIENHUIS,
Oud-Hoofd van het Gevangeniswezen in N.-I.

Weg met de cel, plaatsing in een open-lucht-
gevangenis! Dat is de leuze, die al sedert enige
jaren in ons land wordt aangeheven door hen, die
ijveren voor de doorvoering van de, thans nog als
proef, te Veenhuizen toegepaste wijze van tewerk-
stelling van tot gevangenisstraf veroordeelden bui-
ten de muren der gevangenis. Het verblijf, waarin
de gestraften na afloop van hun dagelijkschen ar-
beid in de buitenlucht worden opgesloten, wordt
open-lucht-gevangenis genoemd.

Deze in ons land meer en meer veld winnende
beweging is echter niet zoozeer gericht op het ver-
krijgen van een bepaald soort gevangenis, zooals
de leuze zou doen vermoeden, doch beoogt in
hoofdzaak afschaffing, althans beperking, van het
stelsel van afzondering gedurende den arbeid.

De voorstanders van de „open-lucht-gevangenis”
hebben onlangs bij hun streven grooten moreelen
steun gekregen door de uitspraak van het, in de
laatste week van Juli van dit jaar te Brussel ge-
houden, Internationale Strafrechtcongres. Ten aan-
zien van de vraag of de arbeid in de buitenlucht
door de strafgevangenen aanbeveling en toepassing
verdient en zoo ja op welke wijze, heeft dit con-
gres het volgende antwoord gegeven:

„Aangezien de arbeid „in aperto” (in de buiten-
lucht, buiten de muren der gevangenis dus) in
„semi-vrijheid op oordeelkundige wijze toegepast
„en georganiseerd, moet beschouwd worden als het
„werkzaamste middel tot verbetering der veroor-
„deelden, spreekt het Congres den wensch uit, dat
„deze instelling in groote mate moge worden inge-
„voerd en aangewend in verband met de gewoon-
„ten en economische omstandigheden der verschil-
„lende landen en rekening houdende met de nood-
„zakelijkheid eener streng doorgevoerde selectie
„voor die veroordeelden, waarvoor bedoelde arbeid
„voldoende garanties inhoudt, dat daardoor een
„zoodanige zedelijke verbetering ontstaat, dat een
„geleidelijke aanpassing aan het maatschappelijk
„leven kan worden verkregen.”

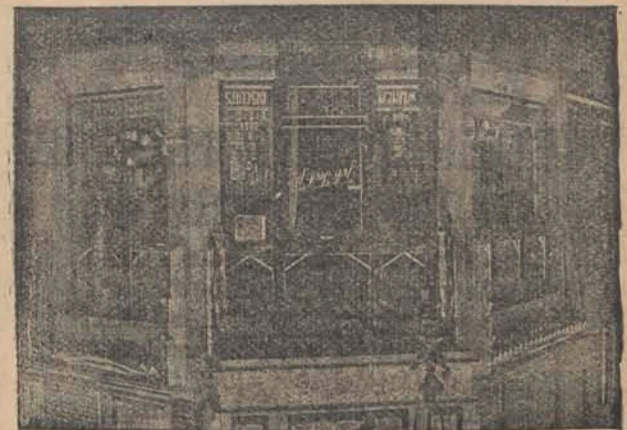
Nederlandsch-Indië, dat het cellulaire stelsel, zelfs
voor veroordeelden van Europeeschen landaard,
nimmer heeft gekend en waar de arbeid buiten de
muren der gevangenis voor de veroordeelden van
Inlandschen landaard langen tijd de eenige geoor-
loofde wijze van tewerkstelling was, bezit reeds tal

'S-GRAVENH SMYRNA TAPIT-INDUSTRIE
Ampèrestraat 30 32, Tel. 32625
'S-GRAVENHAGE

*Uw adres
voor nieuwe Tapijten*

Speciale inrichting voor herstellingen aan Smyrna,
Perzisch, Deventer, Axminster, Moquet, enz.
WEVEN :: STOPPEN :: VERMAKEN
ALLES OP TAPIJTGEBIED 5367

JOH. TOET - 'S-GRAVENHAGE
Comestibles - Delicatessen - Kruidenierswaren
AERT VAN DER GOESSTRAAT 34 - TELEFOON 51561

INDISCHE INGREDIENTEN
Special. in Fijne Vleeschwaren, Koek, Bisquit, Chocolade

VERSCHEENEN: 5225

DOOR DE LUCHT NAAR INDIË

door
A. N. J. THOMASSEN A THUËSSINK V. D. HOOP
met 112 illustraties op kunstpapier naar foto's, tijdens
den tocht genomen en talrijke routekaartjes.
PRIJS: ingenaaid f 5.25; in Prachtband f 6.90
Zendt per omgaande uwe bestelling aan
N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL
VOORHEEN M. M. COUVÉE
Laan v. Meerderv. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752
Filialen:
Klimophof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108a, Tel. 72444

Speciaal adres voor
het voordelig instal-
leeren van Woningen

Ruime keuze in:
BEDDEN-MEUBELEN
TAPIJTEN tegen uiterst
billijke prijzen

GEVESTIGD SEDERT 1887

H.H. SECRETARISSEN der afdelingen worden
er nogmaals beleefdelijk
aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het
K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aan-
merking komen om voor het lidmaatschap der Vereeni-
ging te worden aangezocht.

WASCH-, STRIJK- EN GLANSINRICHTING
J. M. VAN DEN BERG
TASMANSTRAAT 15 - 'S-GRAVENHAGE 5277
SPECIAAL ADRES VOOR INDISCHE FAMILIES

Zelfs de fijnste

KENNER

van

MUZIEK

is opgetogen over de Muzikale weergave der

ALTENA

Radio toestellen.

Kantoor: „ALTENA RADIO FABRIEK”,
Santhorstlaan 9, Wassenaar.

TELEFOON No. 6.

ARTISTIEK BESCHILDERDE

en Geprepareerde zijden Salon- en
Schemerlampen, Japanssch systeem

Zorgvuldige afwerking en matige prijzen. Diverse electr. apparaten, zooals Stofzuigers, Melkkokers, Strijkijzers, enz. Leveringen, aanleg en herstellingen op Electrotechnisch gebied

„ELECTRO-ARTI”
Toonkamers - REGENTESSEPLEIN 1 - Den Haag

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer gefast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen

Het Ideaal voor de Tropen

FONDERIE'S STAALWARENHANDEL

Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 136

Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

ZIJT GIJ ABONNEE ?

van het rijk geïllustreerde en op zwaar kunstdruk in dubbeltoon-inkt gedrukte Maandblad

**NEDERLANDSCH-INDIË
OUD EN NIEUW**

Zoo niet, vraagt dan gratis proefnummer aan bij de Administratie Prijs per jaargang f 20.— te voldoen in halfjaarlijksche termijnen van f 10.— Jaargang IX (Mei 1924—1925) bevatte o.a. bijdragen van: Dr. H. P. Berlage, Prof. T. J. Bezemer, B. P. Bremmer, Prof. Dr. Karl Döhning, Anne Hallema, Dr. F. W. T. Hunger, S. Kalf, Prof. Dr. N. J. Krom, W. O. J. Nieuwenkamp, Joh. F. Snelleman, V. I. van de Wall, Dr. P. Wirz, Dr. Karl With e.a., benevens talrijke boekbesprekingen.

DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

De kl. Opvoedingstehuizen

te Amersfoort en Noordwijkerhout, zijn bestemd voor kinderen uit intellectuele kringen, die buiten de ouderlijke zorgen moeten worden opgevoed. Huiselijk beschaafd milieu, groote eenvoud, gezonde huizen, goede voeding, zorgvuldige behandeling. Inlichtingen te bekomen bij

HET BESTUUR:

- C. M. v. DISSEL, Presidente, Kinderhuis „t Hoogt” Noordwijkerhout.
- M. KAARS SYPESTEYN, Secretaresse,
- H. A. G. ELINK SCHUURMAN, Penningm.-Accountant, Keizersgracht 574, A'dam.
- Mr. F. A. G. v. WALSEM.
- J. C. HIETINK, Ged. Stud. Comm. O. en W. Correspondente voor Indië:
- Mevr. F. v. HOUWINGE-BLAAUW, p. a. Agentschap B. P. M. Semarang.

VERSCHEENEN:

NOTO SOEROTO

NIEUWE FLUISTERINGEN

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER

BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.

Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van 1-500.

Alleen gebonden verkrijgbaar.

Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

Tapbare Hevea-rubbertuin op Noesa Kambangan.

van open-lucht-gevangnissen. Echter levert Noesa Kambangan, het welbekende, slechts door een smalle vaargeul van Java's zuidkust gescheiden, eiland, een der meest sprekende voorbeelden van een met behulp van gestraften uitgeoefend goed georganiseerd cultuurbedrijf.

Nu ruim 20 jaar geleden is op Noesa Kambangan een begin gemaakt met den aanplant van caoutchouc leverende gewassen. Het was in 1905 toen, dank zij den krachtigen steun van den toenmaligen Gouverneur-Generaal van Heutsz, met de reorganisatie van het gevangeniswezen kon worden aangevangen. Gewest voor gewest op Java kwam aan de beurt voor een grondige verbetering in de wijze van tewerkstelling van de gestraften.

Aanvankelijk werden op Noesa Kambangan uitsluitend tot minder dan 1 jaar dwangarbeid veroordeelden (Javanen uit Banjoemas) tewerkgesteld. Doch al spoedig, in 1906, is begonnen met daar ook dwangarbeiders van Atjehschen landaard heen te zenden. Met deze Atjehsche veroordeelden wist men eigenlijk nergens goed raad, er was geen land mee te bezeilen. Waar ze ook heen werden gezonden: Amboina, Merauké, Makassar, overal veroorzaakten zij ernstige ongeregelheden. Ten slotte ging men er toe over deze lieden in enkele groote gevangnissen op te sluiten en werkeloos te laten.

Een poging om ze over verschillende gevangnissen, waar sedert 1905 ambachtswerk werd uitgeoefend, te verdeelen, gaf slechts teleurstelling. Overal veroorzaakten de Atjehsche dwangarbeiders onrust en moeilijkheden, alleen als dragers bij militaire expedities (Bali en Boni) hebben zij goed voldaan. Voor gemeenschappelijke arbeid met lotgenooten van anderen landaard binnen de muren der gevangenis, bleken zij geheel ongeschikt. Tewerkstelling op Noesa Kambangan bracht de oplossing van het vraagstuk, wat met de Atjehsche veroordeelden moest worden aangevangen. Aanvankelijk werd met slechts een betrekkelijk gering aantal van 200 man begonnen, eerst moest een proef genomen worden in hoeverre zij voor landontginning te gebruiken zouden zijn. Hoewel ook

hier telkens weer te kampen viel met luiheid, delijk verzet en onhandelbaarheid, waren de arbeidsprestaties van de Atjehsche dwangarbeiders over het geheel genomen, toch waardevol. Voor open kappen van zwaar boschterrein en voor geschikt maken van den geaccidenteerden bodem voor den aanplant van ficus elastica, welke uithoudingsvermogen en tamelijk veel krachtsinspanning vereischen, waren er onder de gestraften betere arbeidskrachten te vinden.

Een beschrijving van de verdere ontwikkeling de gestadige uitbreiding van den rubber-aanplant op Noesa Kambangan, in het 20-jarig tijdvak achter ons ligt, zou, hoe beknopt ook, meer eischen dan waarover hier kan worden beschreven. Ondanks de groote moeilijkheden waarmee voortdurend moest worden gekampt, de gebreke en soms geheel onvoldoende hulpmiddelen waarmede moest worden gewerkt, is onverpoosd voortgegaan op den weg, die tot verbetering van Noesa Kambangan als oord van tewerkstelling van Inlandsche gestraften moet leiden. En, al is penitentiair oogpunt gezien, het ideaal nog niet bereikt, al bestaat er voor de verzuchting „Noesa Kambangan”, veeleer „Soesa Kambangan” zou kunnen heeten, nog alle reden, toch mag gerechte trots gewezen worden op hetgeen volharding en noeste vlijt hier hebben gewrocht.

Op het einde van het vorig jaar besloeg het rubber beplante oppervlak van Noesa Kambangan ongeveer 700 H.A., waarvan 6/7 hevea brasiliensis en 1/7 ficus elastica. Hoewel de ficus-tuin sedert jaren niet meer in tap waren, is toch in het jaar met zijn loonnende rubber-prijzen, behalve de gewone productie van hevea, ook de ficus-productie weer aangevat. In dat jaar is ongeveer 15 K.G. hevea en bijna 11000 K.G. ficus verkocht tegen gemiddelde prijzen van resp. f 3.35 en f 1.25 per K.G.

Het aantal gestraften, dat in 1925 bij het cultuurbedrijf op Noesa Kambangan is werkzaam geweest, bedroeg gemiddeld 1297 per dag. Na aftrek van alle onkosten, waaronder

Volharding voert tot doel

Adverteer voortdurend

OPTICIEN - C. A. VAN MONSJOU
VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG

BESCHERMT UW OOGEN MET
ZEISS-PUNKTALGLAZEN

ONZE VERGROOTINGEN NAAR OUDE
FOTO'S ZIJN IN GEHEEL INDIË BEKEND

VRAAGT PRIJSOPGAVE BIJ 5204

C. J. L. VERMEULEN
TOUSSAINTKADE 20 DEN HAAG

Niet alleen uit een oogpunt van billijkheid tegenover het personeel, doch ook als een verstandige maatregel in het belang van het caoutchouc-bedrijf zelf, had het aanbeveling verdiend, ten behoeve van het cultuur-personeel op Noesa Kambangan, dat vóór 1 Februari 1925 in dienst was genomen, een

beschrijvingen, rente van (fictief) kapitaal en het zetten van de arbeidswaarde van de gestraften, en voor het Gouvernement van Nederlandsch-Indië een netto-winst worden geboekt van bijna 3/4 ton (f 272930.15). Dat een dergelijk gunstig financieel resultaat

NOESA KAMBANGAN. — Aanlegplaats Djoembleng met Rubber-etablisement.

behaald, is niet alleen te danken aan de stijging van de rubber-prijzen, doch ook aan het streven van het cultuur-personeel om den kostprijs voor de rubber zoo laag mogelijk te houden. Er is op Noesa Kambangan zuinig en met overleg geïmporteerd, de kwaliteit van de rubber is van dien aard, dat steeds de hoogste prijzen kunnen worden behaald, en elke voorraad grif koopers vindt. Zal dat blijven?

Voór de invoering van de nieuwe salaris-regeling, had het cultuur-personeel op Noesa Kambangan aanspraak op een zeker deel van de geleerde winst. Evenals in een particulier bedrijf het personeel er dus belang bij, dat een zoo groot mogelijke winst werd behaald. Immers hoe groot de winst, hoe grooter het bedrag aan tantièmes. Dat is nu anders geworden, een hoogere uitkeering als aandeel in de netto-winst dan 2 maanden geleden, laat de nieuwe salaris-regeling niet toe. Het thans in dienst zijnde cultuur-personeel, dat jaren lang op een te lage bezoldiging gewerkt heeft, geleefd heeft in de hoop en de verwachting, dat er wel weer eens goede jaren voor de rubber waren aanbreken, is het zeker in hooge mate grieuwend en teleurstellend, dat de met 1 Februari 1925 ingevoerde nieuwe salaris-regeling, de deur juist voor hun neus heeft dicht geslagen.

Daarom nu hiertegenover een bezoldigingsregeling, die enigszins goed maakte, hetgeen als aandeel in de geleerde winst voor het vervolg wordt onthouden zou er nog reden zijn tot berusting. Doch het is in allerminst het geval. Vergeleken bij de salarissen, welke aan het personeel bij particuliere ondernemingen worden betaald, waar onder heel wat omstandigheden en minder gevaarlijke omstandigheden wordt gewerkt, wordt het cultuur-personeel op Noesa Kambangan schamel bezoldigd.

De gevolgen van deze neiging tot nivelleeren en afschuiven van rechtmatig verworven aanspraken zullen zich ongetwijfeld spoedig doen gevoelen. Personeel dat zich onbillijk en onrechtvaardig gevoelt, verslapt in ambitie, daar is geen reden aan.

overgangsbepaling te maken, waarbij reeds verkregen aanspraken op een zeker aandeel in de winst werden gewaarborgd.

Adviezen inzake Adatrecht.

Op verzoek van de afdeling Adatrecht van het Kon. Bat. Gen. v. K. en W., geven we gaarne plaats aan het volgend schrijven (gedateerd Weltevreden, 13 Aug. 1926).

Herhaaldelijk ontvangen de leden van de afdeling Adatrecht van het Kon. Bat. Genootschap langs particulieren weg vragen betreffende het adatrecht in verband met zich in de praktijk voordoende moeilijkheden.

Dit geeft onze Afdeling aanleiding bekend te maken, dat zij — evenals de vroegere Commissie van Bijstand voor dat Adatrecht, in wier plaats zij is getreden — gaarne bereid blijft om desgewenscht aan ieder ambtenaar, die bij rechtspraak of bestuursvoering voor een adatrechtvraag komt te staan, zoo volledig als in haar vermogen ligt inlichtingen te verschaffen aangaande de door hem ondervonden moeilijkheden.

Adres: Kon. Bat. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, Koningsplein 13, Weltevreden.

Van Week tot Week.

Dinsdag 21 tot Maandag 27 September.

Centraal Haagsch Comité voor de Padangramp. De uitvoering op 9 October a.s. In aansluiting aan vorige berichten meldt men ons nader, dat op den avond van den 9en October in de „Twee Steden” de volgende personen en ensembles zullen optreden: Het orkest onder leiding van den heer Willem van der Meer met 25 musici; de heer Marius van Lokhorst, 1e luit. der Grenadiers, declamatie; Mejuffrouw Victorine van der Werff,

BRIEVENBUS - PRULLEMAND

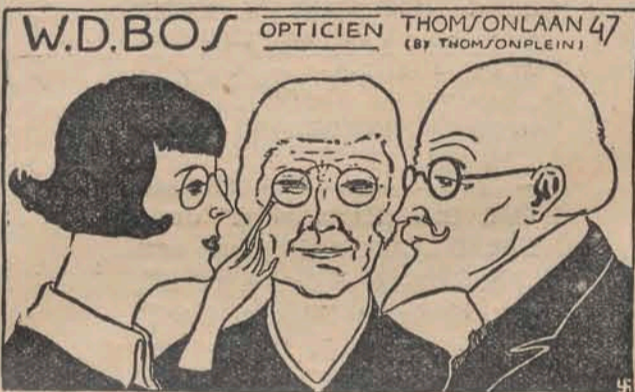
Dit is vaak de weg, die uw reclamedrukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zóóveel drukwerk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw drukkosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamedrukwerk rondgezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoeidrukkerijtjes en evenmin van Multiplicators, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

Ter overweging

De Bond van Vruchtenhandelaren te Londen, heeft dezer dagen eenige merkwaardige cijfers openbaar gemaakt. Verleden jaar besloot hij tot een groote advertentie-reclame onder het motto „eat more fruit”. Het gevolg is geweest, dat voor twaalf miljoen Gulden méér werd omgezet dan het jaar te voren. Over de twee jaren, waarin de reclameveldtocht voor het eten van fruit werd ondernomen, hebben de advertentiekosten nog geen f 1.200.000 bedragen, terwijl het bedrag van den omzet in dezelfde periode is toegenomen met

24.000.000 Gulden

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

J. CRAMWINCKEL Jr.
Haag, PIETHEINSTRAT 36, Telefoon 11906
keuze Gravures, Platen, Etsen enz.
menten in alle stijlen. — BILLIJKE PRIJZEN 5054
naar de Indië. Vele attesten van Ind. fam. terinzage

HOTEL-RUBRIEK

APELDOORN

HOTEL VAN DER BURG

1ste en oudste huis ter plaatse Modern comfort
5285 Volledige pensioenprijs f 5.-

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Dir. bij Schev. B. 5008. Str. k. en w. opdelogeerik.

Pension PETRONELLA, G. Reijnstr. 36-38. 16 k. Logies m. ontb. f 2.50 p. p. p. d. Ook afz. Etage. f. huur. 5371 H. A. LEBBING, Cuisin. er.

Hotel Rest. „DUINCOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Nicolaistr. 77, Haag. Gem. Suite, benevens 1 gem. zitkamer met afzonderl. slaapkabinet alles met pensioen.

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

MAISON BLOM

2e Schnytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

Het adres voor 5017
Diners aan huis bezorgd

n.v. J. v. VUUREN'S HANDEL-M^U BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a

DEN HAAG

TELEPHOON

14427

5217

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (Batavia)

Oudste en modernste Hotel ter plaatse
ZEER BILLIJKE TARIJEVEN

zang met medewerking van de heeren Hans Schouwman, klavier en P. C. Brederode, viool; eenige leden van de tooneelvereniging „Ado“ met een éénacter, terwijl de heer James Yeoland als conferencier zal optreden en na afwerking van het programma, tusschen de dansen door, eenige voordrachten ten beste zal geven.

Verlaagde posttarieven. Met 1 October a.s. treedt het Kon. Besl. van 16 Sept. in werking, houdende wijziging van posttarieven. De voornaamste wijzigingen met betrekking op de Indië zijn:

Het tarief voor brieven en briefkaarten in het verkeer met Ned.-Indië, Suriname en Curaçao per landmail is gelijkgesteld aan het tarief, dat bij verzending van brieven en briefkaarten per zeepost van toepassing is, n.l.: brieven, de eerste 20 gram 10 cent; elk volgend gewicht van 20 gram 5 cent; briefkaarten 5 cent.

In het verkeer met Ned.-Indië, Suriname en Curaçao per zeepost kunnen nieuwsbladen en bijvoegsels in den zin van art. 1 te lid sub c en d der Postwet bij abonnement gefrankeerd worden verzonden tegen het tarief geldende voor bij abonnement gefrankeerde nieuwsbladen in het binnenlandsch verkeer.

Het recht van verzekering voor brieven en doosjes met aangegeven waarde in het verkeer met Ned.-Indië, Suriname en Curaçao per landmail is verlaagd tot 5 cent per f 150.— of gedeelte van f 150.—

Volledige inlichtingen geven de nieuwe tariefboekjes, welke op genoemden datum verkrijgbaar zijn op de postkantoren, tegen den prijs van 10 ct.

Regeeringscommissaris voor de Bestuurshervorming. Batavia, 20 Sept. (Aneta).¹⁾ Het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië meldt, dat de repatriëering van Prof. D. G. Stibbe, Regeeringscommissaris voor de Bestuurshervorming, verwacht kan worden.

Indisch Genootschap te 's-Gravenhage. Vergadering op Vrij. 8 Oct., des avonds om 7.45 uur. Onderwerp: Onderwijstoestanden in 't verre Oosten, in het bijzonder Java en Japan. Inleider: prof. D. van Hilloopen Labberton.

Bevorderd. Luitenant-kolonel der artillerie bij het O.-I. leger C. D. Lagerwerff is bevorderd tot kolonel.

Leerkrachten Middelbaar Onderwijs. Bij het Openbaar Middelbaar Onderwijs in Nederlandsch-Indië kunnen in 1927 worden geplaatst volledig bevoegde leerkrachten (bij voorkeur mannelijke) voor Nederlandsch (eventueel met bevoegdheid Geschiedenis), Aardrijkskunde, Fransch, Duitsch alsmede van ervaren physici (doctoren of doctorandi Wis- en Natuurkunde) en Scheikundigen (doctoren of doctorandi). Inlichtingen bevat de Nederlandsche Staatscourant van 14 Sept. No. 177.

Kolonel A. F. A. Hoogf. Te 's-Gravenhage is op den leeftijd van 49 jaar overleden de heer A. F. A. Hoog, gepensionneerd kolonel-titulair van de artillerie O.-I. leger. Na zijn Indische dienstjaren is kolonel Hoog van 1911 tot 1 Januari 1926 gedetacheerd geweest aan het Dep. van Koloniën. Met laatstgenoemden datum was zijn pensioen ingegaan. De overledene was ridder in de Orde van Oranje Nassau (met de zwaarden).

Sociaal-democratische Indische Club. De N. R. Ct. van 21 Sept. meldt: Oppericht is de Sociaal-democratische Indische Club. Op de oprichtersvergadering waren een twintig sociaal-democraten aanwezig, alle oud-Indisch-menschen. De club is opgericht met instemming van het partijbestuur der S. D. A. P. De secretaris van dat bestuur, de heer Werkhoven, was ook aanwezig. Het doel van de club is ten behoeve van de verschillende organen van de moderne arbeidersbeweging gegevens te verzamelen en bij te houden over belangrijke onderwerpen betreffende Indië. Verder het geven van schriftelijke en mondelinge voorlichting in periodieken, in openbare vergaderingen, op cursussen en aan jeugd-organisaties.

Met de Indische Sociaal-democratische Partij bestaat een vriendschappelijke band.

Tot voorzitter is gekozen de heer Cramer, tot secretaris de heer Vleming, tot penningmeester de heer Harkink.

¹⁾ De tekst van de hiervolgende Aneta-telegrammen is ontleend aan de „Nieuwe Rott. Crt.“.

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737

Code 5th Edition A.

Tot de onderwerpen, die voor behandeling aanmerking komen, behooren de poenale het uitvoerrecht op de bevolkingsrubber, de tingen en het mailtaire vraagstuk voor

Assistent-resident van Sintang. Buitenzorg, 25 (Aneta). Met ingang van 5 Oct. is benoemd sistent-resident van Sintang (Westerad. Borneo) de heer J. P. Verheul.

Uitzending van jonge lieden naar Indië. Het der vereniging „Jan Pietersz. Coen“ te dam deelt mede, dat omstreeks 9 October derom een groep jongelui voor een reis naar Oost-Indië zal vertrekken. Het betreft hier de en laatste groep van dit jaar. Zij besta- zeven jongelieden, wier leeftijd wisselt van 22 jaar. De uitreis geschiedt per vracht „Siantar“ van Rotterdam, terwijl het op in Indië, evenals bij de vorige groepen, twee maanden zal zijn, waarin vooral de van Sumatra en Java zullen worden bez- Het vertrek is op begin October vastge- einde de deelnemers nog eenige weken den logischen cursus van het Koloniaal Insti- kunnen laten volgen.

De leiding van deze groep is opgedragen aan heer A. R. Kuiper, oud suiker-administrateur.

Kunst, Kunstnijverheid en Huis

In Boeatan's Toonkamers.

Voor het uitstalraam in Heulstraat 19, den sedert eenige dagen een groot olieverfschilder den bekenden Indischen kunstschilder Eland, lende een gezicht op een deel van het Tobame door den vervaardiger goedgunstig is afgestaan worden verloot ten bate der slachtoffers van de dangramp, de gevolgen der aardbevingen, der daarginds nog zoo velen zuchten, die ten medelijden en daadwerkelijke hulp behoeven, hunne Westersche broeders en zusters. Loten per stuk zijn te verkrijgen, zoowel bij „Boeatan“ bij het Hoofdbestuur der Ver. „Oost en West“ (Heulstraat 17) en op den voor hetzelfde doel te uitvoeringsavond, met bal na, op 9 October a.s. zalen van Hotel de Twee Steden op het Buitens 's-Gravenhage, waarvoor eveneens nu reeds toe- kaarten van f 2.— per persoon te koop zijn.

Naast dit schilderij in vergulde lijst staan kleine stukken van den Duitschen kunst- Schwertl, gedeelten van Bataksche kampong- gevend, niet ver van het Tobame gelegen. Der, die thans in de buurt van Medan aan den is en daar reeds een zeer goed beoordeelde stelling hield, zond eenige proeven van zijn kunst- heen, waarvan dit er twee zijn; meerdere zijn achterlokaal ter bezichtiging.

En tusschen deze schilderstukken liggen vloer van het uitstalraam van „Boeatan“ moe- ten, uit de Padangsche Bovenlanden afkomstig. den wand hangen weefsels uit diezelfde streke- wijl daarbij verder nog allerlei vlechtwerk: mandjes en tashjes uit verschillende oorden van archipel tentoongesteld zijn, een uitstalling, die haar typisch Oostersch karakter bijzonder de stelling der voorbijgangers trekt.

Menigeen stapt dan ook de toonkamers bin- alleen om, door de geuren gelokt, van de met reide en door vriendelijk behulpzame hand- diende Indische spijzen te proeven, maar ook in de beide lokalen rijkelijk tentoongestelde Indische handwerk te bewonderen, zoo mogelijk door koop toe te eigenen, om er in eigen omgeving eerst recht van te mogen genieten.

In de voorzaal hangen thans prachtige weefsels uit de binnenlanden van Borneo, afgew door de zoo bijzonder decoratieve schilden der Dajaks.

Hoe voornaam van kleur en teekening zijn al moel's (omslagdoeken) en rokjes, waarop warme rood-bruine tinten hunner plantaardige stoffen door de zoo kunstige ikal-bewerking streng gestyleerde mensch-, dier- en plant- zijn toegepast, zóó, dat deze weefsels ook in smaakvol ingerichte Westersche omgeving hoer- waardeerde sieraden zijn, daar zij door hun dempte kleur bijna overal bijpassen, zelden toon slaan.

UITZENDINGEN

HOLL. DINERS EN RIJSTTAFEL
GR. HERTOGINNELAAN 92, TEL. 36347, DEN HAAG

FAM. PENSION

Beleefd aanbevelend, C. H. STAKMAN

AAN DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer vereeniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één persoon introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een sprekende rubriek vormen, die getuigenis aflegt van daadwerkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West“.

P. C. W.
„P. C. W.“ PROPAGANDA-COMITE VOOR WEGENVERBETERING
 Prinsengracht 579 Amsterdam - Telefoon 31577 Postgiro 99961

Het wegvraagstuk is een economisch vraagstuk van de allereerste orde, dat de belangen raakt van Handel, Industrie, Landbouw en andere voorname bronnen van onze volkswelvaart. Verbetering van ons wegnnet is daarom een nationaal belang. Helpt mede dat de wegen verbeterd worden. Het duldt geen uitstel!

In het achterlocaal is een keurverzameling kunst- en natuurhistorische voorwerpen op vele gebieden uit bijna alle streken, zowel van Oost- als van West-Indië, niet alleen velerlei metaal- en steen-voorwerpen, maar ook koper-, zilver- en andere metaal-voorwerpen, en aardewerk tot zelfs van de Key-eilanden. In Java vooral prachtige batik en gongs in bijzondere vormen, om slechts enkele dingen te noemen uit die zeer groote verscheidenheid. Er schiet aan alle kanten te denken te kort, om zoowel 't een als het ander een plaats te geven, opdat deze bewonderenswaardige kunst behoorlijk tot haar recht zal komen. Een belangstellende bezichtiging zijn de Toonkamers van volke waarde.

Wajangfiguren ter bestudeering.

Nadat verleden week ons opstel onder bovenstaand opschrift geschreven was, viel ons oog op een artikel van P. B. in „De Indische Verlofganger“ van 24 dezer, getiteld: *Mystieke Wapens*, waaruit wij, als een vervolg op hetgeen wij toen mededeelden, het volgende aantroffen:

„De „koedi“, in West-Java „koedjang“ geheelen en in Madoera als „kodbig“ en als „tjalok“ bekend, is een meer bewerkte vorm van „een soort mystiek wapen“ geworden van afwerende kracht.”

In den tweeledigen vorm van *sikkel met dissels* is het een uiterst praktisch en solied bak- en tevens slijp- en snijwerktuig voor ruwe banboe- of houtbewerking; een gewoontewerk- tevens timmermanswerktuig, dat in een houten scheede op den rug pleegt te worden gehouden. De geduchte Madoereesche „tjalok“ is een „koedi“, die een bijzonder type is van den Javaanschen „koedi“, geperforeerd aan den top, die den vorm heeft van een reiger- of hanekop.

De „koedi“ behoort in zijn *geraffineerde* vormen, tot een vogel- of een slangkop, soms met een wajang-figuur, tot de voorwerpen uit den ouden tijd, die met den noodigen eerbied behandeld en verzorgd worden. Bijzondere gelegenheden worden zij — aldus Snouck Huronje — te voorschijn gehaald, schoongemaakt, en bewaard. In geval van ziekte worden zij met water overgoten en wordt dit vocht aan den zieke als geneesmiddel toegediend. Zij zijn wapens, die geheimzinnige krachten worden toegekend, en namelijk voor ouden van dagen en zwakke vrouwen; doch ook voor mannen, die zich in het woud begeven, en door een „koedi“ bij zich te hebben, behoed worden voor gevaren van de zijde van kwaadwillige geesten, dieren of plaaggeesten. De geheime tooverkracht van deze buitenmodel-koedi's — aldus Hazen — concentreert zich in het bijzonder op de bestrijding van de vele plagen, die dikwijls misgewas of algeheele vernieling van den rijstooft veroorzaken. De landman moet tot dat doel het toovermes in het bevoelingswater werpen, dáár waar de leiding in zijn sawah uitloopt, of wel loopt hij met zijn „koedi“ eenige malen rondom het rijstveld. Zij ontleenen hun bovennatuurlijke eigenschappen aan hun ouderdom, doch ook aan de omstandigheid, dat zij in vroegeren tijd het wapen van excellence waren van kluisenaars en heiligen. De geesten en wilde dieren worden door de mystieke kracht — de „lucht“ — welke uit het wapen voortaanstonds op de vlucht gejaagd.

Als ceremonieel wapen kwam het mes ook op Madoera voor; soms als lanspunt, zoo in een staatselans van den vroegeren Pangerans van Pamekasan. Volgens Rouffaer zou de „koedi“, zooals thans de „we-“ in de Vorstenlanden, tot het antieke hofcostuum behoord, als symbool namelijk van zelfopoffering en onderdanigheid.

Van de eigenaardig gevormde „koedi's“ met een „naga“ (slange)- of „wajang“-kop kan men zich een voorstelling maken, dat zij uit zich zelf, zonder menschenhand bestuurd te worden, los zouden kunnen vliegen op den vijand. In hun symbolieke vormen dragen zij met de werpknots en de werpspeer wellicht de afweergewapens „voor het gevecht van verre“ worden gerekend; evenals het uit Celebes bekende boemische werphout.

Eigenaardig is het, dat onder de in de wajang-voorkomende wonderwapens geen „koedi“ voorkomt. Wel zijn de bekende potsenmakers in de wajang-wong veelal gewapend met een sikkelmess, dat zij disselachtig uitsteeksel eenigszins den vorm daarvan heeft.”

Ook Dr. W. F. Stutterheim schrijft in zijn reeds meer dan aangehaald plaatwerk, „Cultuurschiedenis van

Java in Beeld, onder fig. 217, voorstellend een drietal dergelijke wapens:

„Koedi's uit den *Kraton Kasepoehan* te Tjirebon (Cheribon). De staatsiekoedi is misschien meer nog dan de kris, een magisch voorwerp, waarbij het niet zoozeer op de bruikbaarheid als wapen of snijwerktuig, als wel op de daaraan toegekende magische kracht aankomt. Koedi's hebben den *naga*-vorm, doch kunnen, zooals de afbeelding toont, overigens verschillende dingen voorstellen, b.v. *wajang*-figuren, en dan liefst die der *panakawan's*.”

In de meest rechtsche dezer drie koedi's vinden wij duidelijk de figuur van *Semar* weer, in diens welgedane, ronde vormen, met jolig slimme gelaatsuitdrukking.

En op blz. 154, bij de verschillende wajang-requisieten, vinden wij in hetzelfde boek bij figuur 227 als onderschrift aangegeekend:

„Koedi-wajang, magisch wapen, als figuur 217, op een steel van hoorn en met lemmet van ijzer. Het lemmet, hier eveneens tot een wajangkop uitgewerkt, met naar achteren afhangenden *geloeng* (haartooi), is geheel met ciseleerwerk versierd (Museum Leiden).”

Juist de in een punt uitlopende hoornen steel — precies dezelfde als waarmee alle wajangfiguren voorzien zijn, opdat zij onder de vertooning op de daartoe gereedliggende pisangstronk kunnen worden gestoken — duidt er op, dat de koedi wel degelijk bij de wajangvoorstelling te pas komt. De vraag is echter: waar en op welke wijze? Alweder een punt der bestudeering waard.

Onder de *wajang-koedi*-figuren is mede de indrukwekkend fraaie *Kekajon* of *Goenoengan* (boom- of bergstuk), waarmee o.a. bij de vertooning het begin en het einde van een episode worden aangeduid, een der merkwaardigste, wegens zijn verschillende versieringsvormen, alle aan de rijke tropische dieren- en plantenwereld ontleend.

Dr. Stutterheim schrijft: „Het is in oorsprong een voorstelling van den *Meroe*, den hemelberg. Op dezen godenberg groeit de wereldboom (*nagasari*), getooid met een *banaspati* (kalkop). Onder den boom meestal een gesloten poort met de bekende vleugels of, in plaats van de poort, een terras, waaronder *naga's* (slangen). Geheel onderaan de traditioneele hindoe-javaansche rotsmotieven. Soms bevindt zich bovenop den boom de *garoeda* (heilige vogel).”

„Deze voorstellingen zijn zeer oud en houden misschien verband met die der oudste Aziatische culturen. Oud-inheemsche uit Achter-Indië medegebrachte voorstellingen en latere, op Java door de Hindoes gebracht, die onderling weer verwant zijn, spelen hier dooreen.”

Alweder dus een belangrijk onderdeel der *wajang*, een nauwkeurige, diepgaande studie overwaard!

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Landbouwhoogeschool.

De Loc. (16 en 17 Aug. blz. 4 en 15) ontleent aan het verslag van het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in N.-I. over 1925 enkele beschouwingen omtrent onderwerpen van meer algemeen aard: Economische toestand der bevolking, Inlandsche teelt van handelsgewassen en opkoop van suikerriet van de Inlandsche bevolking, Financiële toestand en welvaarts-politiek, Opcenten op de Vennootschapsbelasting, Staatsbedrijven, Gouvernements-suikerfabriek, *Landbouwhoogeschool in Indië.*

Het *Bat. Nwsbl.* (19 Aug.) plaatst het schrijven dd. 8 Febr. 1926 van den directeur van Landbouw aan den Ondernemersraad over de wenschelijkheid en mogelijkheid van een stichting van een Landbouwhoogeschool in Indië. Het daarop door den Bond gegeven antwoord luidde, dat van ondernemerszijde cenparig het standpunt werd ingenomen, dat voor het oprichten van een Landbouwhoogeschool niet de minste aanleiding bestaat. Het *B. N.* citeert vervolgens het oordeel van den Bond van Eigenaren (*Beniso*) wat de suikerindustrie in het bijzonder betreft, neergelegd in het

Muziekhandel DAJOS BELA
 Badhuisstraat 619 - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190
 SCHEVENINGEN, 's-GRAVENHAGE.
 GROOTE VOORRAAD RUIME KEUZE
 Columbia-, Odeon, Musica-, Linström-, Beka- PLATEN en MACHINES
 Violen Mandolin. Banjo's, Geitaars, Snaren, On'erdeel. Piano Muz
 HUURKOOP SYSTEEM
 Speciale machines en verzending voor INDIË.
 EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

N.V. „EXIMA“ - AMSTERDAM

DE STOFZUIGER ORION
 met de enorme zuigkracht
 Prijs f 98.-
 Showroom
AMSTERDAMSCH VEERKADE 8
 TELEFOON 13311 - 'S-GRAVENHAGE
 Ook op gemakkelijke betalingsvoorwaarden verkrijgbaar f 6.40 per maand

RADIO-APPARATEN
 Contant en in Huurkoop vanaf f 145.- compleet
E. STEVENS
 Electrotechnisch Installatie-Bureau
 Copernicusplein 9 Telef. 31009
 's-GRAVENHAGE
 GESLOTEN GEHOORKAMER

L. ZWAAL, v/h GROENENDIJK & Co.
 Regentesselaan 24, hoek Columbusstraat
 TELEF. 32004 DEN HAAG
 Een BETROUWBAAR adres voor:
 Inbouw-Piano's, Piano's, Orgels, Grammofoons, Pathéfoons, Rollen, Platen, Snaren

COR VAN MOORSEL
 JAN HENDRIKSTRAAT 9
 DEN HAAG - TELEFOON 14953
 Is het voordeligste adres voor
 BEDDEN
 MEUBELEN
 TAPIJTEN

Leden van O. en W., eet steeds
KLINK'S FIJNE BELEGDE BROODJES
 PEKELVLEESCH ROASTBEEF HAM, ENZ.
 Aanbevelend, W. F. KLINK,
 Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
 Wordt ook thuis bezorgd.

UW ADRES

VOOR

Gedistilleerd en Gebottelde Wijnen

IS

Firma Wed. J. C. VAN DEN BERG & Co.

JACOB VAN CAMPENPLEIN 12

DEN HAAG - TELEF. 35212

FILIAAL: ASTERSTRAAT 107

TELEFOON 36308

BURGERS' FOTOHANDEL

STEENSTRAAT 84 . ARNHEM.

EN GROS ————— EN DETAIL

Tropencamera's, 9 x 12, dubbelbodern uitrek, voor platen en filmpacks, hoogfijn gepolijst, zwaar koper beslag, geel leder balg, koperen chassis in étui, dubbel anastigmat, f: 4.5 in compur ad f 85.- per stuk.

Prima metalen Tropencamera's, 9 x 12, dubbel bodern uitrek, voor platen en filmpacks, dubbel anastigmat, f: 5.4 met 3 chassis in étui ad f 45.- per stuk.

Metalen Tropencamera's, 9 x 12, tandradinstelling E. R. applanat f: 7.2 ad f 17.50 per stuk.

Prima Klapcamera's, 9 x 12, met 2 chassis, applanat f: 8 ad f 9.75 per stuk.

Filmpack Chassis, 9 x 12, ad f 1.60 per stuk.

Cassetten, 9 x 12, ad 55 cts. per stuk.

Automatische Ontspanner voor moment ad f 3.25 p. st.

Automatische Ontspanner voor tijd en moment f 6.- p. st.

Metaal Stativen, 4-deelig, f 3.50 per stuk, 5-deelig f 4.50 per stuk, 7-deelig f 5.75 per stuk, alle prima koper.

Ledertassen, 9 x 12, krokodilpersing, fluweel gevoerd, ad f 5.25 per stuk.

Verder **AGFA Filmpaks** en **Rollfilms**, etc.

Conditie: 1/2 bij bestelling, 1/2 onder rembours.

Verpakking 3 pCt. der factuurwaarde.

Bij Engrosafname reductie. 5078

Reparatie-Inrichting H. B. M. WEIJERS

35 STASTOKSTRAAT 35

ALLE VOORKOMENDE REPARATIES
TEGEN ONDERSTAANDE PRIJZEN: 5081

H. Zol. en Hak. f 2.25	D. Zol. en Hak.. f 1.50
Ileeren Zolen. . . f 1.50	Dames Zolen . . . f 1.10
Ileeren Hakken . f 0.75	Dames Hakken. . f 0.40
Kinderwerk naargrootte	Gen. werk f 0.50 hoger

Stastokstraat 35 Den Haag

A. SCHRÖDER & CO

GROENMARKT 25, 26, 28

'S-GRAVENHAGE - TEL. 16173

5176

BEDDENAFDEELING

LEIDSCHER WOLLEN
DEKENS, DONSDKENS,
KAMEELHAARDEKENS
(voor Rheumatieklidders),
REIS- EN AUTODEKENS

PRACHT SORTERING:
VACHTEN, VELLE, VOET-
ZAKKEN, WARMWATER-
STOVEN, ENZ.

LIFT 2e ETAGE

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
MINERALE WATEREN 5148

Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

schrijven van 16 Maart 1926 van den voorzitter van dien Bond (Mr. Van Hassell) aan den Ondernemersraad. De meening, dat tot dusver een onvoldoend aantal landbouwkundig opgeleide krachten bij de suikerondernemingen in Ned-Indië werkzaam is, kan door mr. v. H. niet worden onderschreven. Voor zoover bij die industrie aan dergelijke krachten behoefte bestaat, kan aan de vraag steeds voldoende, zelfs in ruime mate worden voldaan uit de abiturienten van opleidingsinrichtingen in Nederland. Geconstateerd moet zelfs worden, dat reeds sedert geruimen tijd het aanbod de vraag verre overtreft, zoodat scherpe selectie bij de keuze van personeel kan worden, en ook wordt toegepast. In de suikerindustrie is de vraag naar krachten, welke eene hoogere landbouwkundige opleiding hebben genoten, volstrekt niet zoo groot als dikwijls wordt ondersteld. Het zijn vooral — ook voor de leidende functies waarvoor hooger opgeleide krachten dan vooral in aanmerking zouden moeten komen — de persoonlijke eigenschappen der candidaten, die den doorslag geven, naast den eisch eener voldoende ontwikkeling, doch hoogere landbouwkundige opleiding staat allerminst bovenaan op de lijst der desiderata. De suikerindustrie zal, voor zoover bij haar voor de vervulling van leidende functies behoefte bestaat aan hooger geschoolde krachten, wel steeds de voorkeur blijven geven aan hen, die hunne hoogere opleiding genoten hebben in Nederland boven hen die haar ontvangen zouden hebben in Indië. En zulks juist met het oog op de vorming dier persoonlijke eigenschappen. Mr. V. H. vreest dat velen der abiturienten van eene Indische Landbouwhoogeschool in ongewenschte mate het aantal der ontevreden en zich miskend voelende „intellectuelen" zouden vergrooten. Voor wat de suikerindustrie betreft kan het bestuur van Beniso dus slechts verklaren, dat de stichting eener inrichting voor hooger landbouwkundig onderwijs in Indië het niet alleen geheel onnoodig, doch ook onraadzaam voorkomt.

In het jaarverslag wordt deze meening van Beniso door Mr. Talma geheel onderschreven. Hij voegt er nog eene opmerking van wijdere strekking aan toe betreffende het Hooger onderwijs, n.l. deze, dat men met dit onderwijs in Indië niet te hard van stapel loope en goed zal doen zich te spiegelen aan hetgeen men elders in de wereld ziet, n.l. dat de arbeidsmarkt met universitair opgeleiden is overvoerd. Bizaroer leerzaam is, hetgeen men in dit opzicht bij onzen koloniale nabuur Britsch-Indië kan waarnemen. In de begin 1926 gehouden zg. „Assembly" te Delhi werd bij de bespreking van het werkloosheidsvraagstuk aan dit verschijnsel ruime aandacht geschonken. Men heeft in Ned-Indië thans een Medische en Juridische Hoogeschool, terwijl een Medische Universiteit op het programma staat. Dat men het voorloopig hierbij late.

Het Bat. Nwsbl. van 21 Aug. („Uit den tijd") brengt in herinnering het oordeel van den heer Vester. Onverholen sprak deze kortgeleden in een interview zijn vrees uit over een verschijnsel, dat aan de personeelsvoorziening uit Holland inhaerent is: de vervreemding tusschen werkgevers (in ruimen zin) en werknemer. Tegenover den jongen man van vroeger, die de tuinen introk met de zekerheid, dat hij de beginselen van zijn vak nog te leeren had (en in de eerste plaats de taal en den tact om met de bevolking om te gaan), die met het volk meeleeft, staat de jonge man van nu, die slechts zijn dagtaak vervult en zich dan verder niet met het volk bemoeit. Met alle gevolgen, welke uit dit langs elkaar heen gaan op den duur moeten voortvloeien. Dezelfde opmerker zag ook helder in, dat de volksbeweging niet zonder invloed kan blijven op den economischen toestand. Als een teeken des tijds wees hij op de aanwezigheid van een Inlandschen tuinopziener op een der Factorij-fabrieken, een man, die gelijk opwerkt met zijn Europeesche collega's en uiteraard met hun gelijk op gaat. En in dit verband sprak de heer Vester ook over de onderwijs-politiek: zocht men het niet in te eenzijdige intellectuele opleiding, dan ligt ook voor de landkinderen een toekomst in de hoogere cultures. Deze uitspraak — merkt het B. N. op — achterhaalt die van het Suikersyndicaat en zij geeft mede het antwoord. Het is nog geen 20 jaren geleden, dat van belanghebbende ondernemerszijde op gelijke, misschien nog iets sterker wijze, opgekomen werd tegen de idee van hooger onderwijs in Indië. Nog geen tien jaar later volgde de reactie op die afwijzende houding: het was van ondernemerszijde, dat de grondslag werd gelegd voor de Technische Hoogeschool te Bandoeng. Wellicht komt ten aanzien van het landbouw-onderwijs, de inkeer nog sneller!

Erfpachtpolitiek, Bataksch exclusivisme, enz.

De Java-Bode (24 Aug.) meldt uitvoerig de nieuwe

WONINGBUREAU „DE CONCURRENTIE"

Thomsonlaan 52 - Den Haag - Telefoon 367

Sterk concurrerende voorwaarden voor
Kopen en Verkoopen van Huizen, Huren en Verhuur
van Huizen, Etages en Appartemen., gem. en/of ongem.

5232 J. H. M. OHL, Gep. Kapt. O. L.

maatregelen door de Regeering uitgevaardigd ten ziele van de te volgen gedragslijn bij de uitgifte erfpachtsperceelen in de Buitengewesten. Ingeest een interdepartementale commissie voor de wetpolitiek. Een meer soepele gang van zaken is niet gemaakt, o.m. in dezen zin, dat het onderzoek bij de aanvragen behorende kaarten door den tralen dienst eerst moet plaats vinden na de toezien van het erfpachtsrecht, doch voor de inschrijving van. Verder zal ten opzichte van erfpaeters, die blijk geven ernstig te streven naar ontginning, de hand gehouden worden aan de z.g. bebouwing clausule. Overigens is deze clausule voortaan ten deele van de erfpaeters ruimer gesteld.

Het Soer. Hbl. (16 Aug. 3de bl. Z.) wijst er op thans nog jaarlijks minstens één millioen op Tap moet worden bijgepast. Een goede politiek eisch aandering in den toestand. Dit is niet alleen door het opleggen van billijker lasten aan de bevolking, doch ook door die gewesten tot hooger opleiding te brengen, waardoor hunne productiviteit in laatstbedoelde richting werkt de bevolking niet voldoende mede. Reeds vroeger stelde de Batakland voor de Bataks. Men stond vijandig over de invasie van Westersch kapitaal. Met de „de grond onzer vaders" worde niet aan vreemde gegeven" is achtereen gewerkt. Ook thans de bevolking nog de tactiek te volgen: zooveel mogelijk uitsluiting van vreemden. Den Batak, die te de middelen van elders, die zoo gaarne uitzweren in ander gebied, ver van zijn land, te werken, worden duidelijk gemaakt, dat hieaan onafschijkelijk is verbonden een zekere inschikkelijkheid het kapitaal, dat in zijn land belegging zoekt.

De Sumatra Post schrijft over: „Koeliemishagen" (23 Aug.). „De Koffiecultuur in Ned-Indië" (Aug. 2de bl.) en „De Jawaan in Deli" (24 Aug. Deli Crt. over: „Kolonisatie-mogelijkheden" (24 Aug. Een interview met res. Van der Jagt), „Indische rubber in Tapanoei en de Westkust" (25 Aug. opsporing van aardolie" (25 Aug. 2de bl.). „vreemde element in Indië" (26 Aug.). „De koelhandelingen op Poelau Mandi" (26 Aug.); het Hbl. over: „De landbouw voortlichtingsdienst" (17 Aug. 3de bl.).

De Chineezzen vragen gelijkstelling.

Sedert eenigen tijd is men in vooraanstaande neesche kringen in Ned-Indië doende een voeren ter verkrijging van gelijkstelling van neesche burgerij met de Europeanen. Een request is den Gouverneur-Generaal van Ned-Indië aangeboden. De Chineezzen van Indië kunnen hier geboren en getogen rasgenooten wijzen, die academischen graad in Nederland hebben gehaald. Het aantal van deze neemt steeds toe. Hetzelfde geval met de Indische Chineezzen, die Europa derre beschaafde landen bereizen. Evenzoo neemt de aantal toe der Chineezzen, die de instellingen van ger, middelbaar en lager onderwijs in Indië bezien. Door dezen duidelijk merkbaren drang naar geestelijk peil, gevoelen de Chineezzen in zich wustzijn ontwakken, dat hun status gelijk behoort zijn aan dien van de Europeanen. En terwijl het in hen steeds levendiger en krachtiger wordt, zij, dat op hen nog steeds wettelijke bepalingen toepassing zijn, welke de Regeering nimmer Europeanen en met de hen gelijkgestelden toelijken zou willen verklaren. De bepalingen van neelen aard b.v. zijn zoodanig, dat zij, als niet passend in dezen tijd, een grondige herziening ven. (Bat. Nwsbl. 23 Aug.)

Het vraagstuk is niet nieuw. Volgens het Bat. Nwsbl. (24 Aug.) heeft de heer Kan reeds verscheidene de positie der Chineezzen in den Volksraad besproken en ook Ir. Han heeft zich daarmede bezig gehouden. Van Regeeringswege is reeds medegedeeld, dat vraagstuk in overweging is. Dat het zeer bijzondere moeilijkheden opleveren kan blijkt reeds hieraan bijv. de gelijkstelling tengevolge zou hebben het fen der poenale sanctie voor de Chineesche koel Deli en ook op Banka.

Het Bat. Nwsbl. van 24 Aug. bespreekt het van den heer E. Helfferich in „Ec. Stat. Ber." over „Het vreemde element in Ned-Indië".

Symptomen.

Er zijn in den laatsten tijd allerlei symptomen

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksgel

GARAGE JANSEN

WASSENAAR TELEFOON KIEVIET 562
RIJKSSTRAATWEG 135 nabij Viaduct. 5003

BENZINE LAADSTATION 3 POMPEN

beembaar van toenemenden onwil van een deel der bevolking in verschillende streken van den Archipel, van hare groeiende bereidvaardigheid tot daadwerkelijk verzet, voornamelijk op kleine schaal, en herhaaldelijk in den vorm van individuele aanslagen. Dergelijke symptomen verdienen de aandacht. In Tegal: verzet tegen de hoofden met arrestatie van meer dan honderd verdachten; moord op den hoofdagent H.; aanslag op den hoofdagent B.; het incident met de lijfwachten aan „Soesoehoenanitis”, onlangs door de veldpolitie neergeschoten. Te Batavia: de jongste bomexplosie. Op Sumatra: de Poelau Tello-historie; het groeiend communistisch verzet ter Sum. Westkust en het gevolg hiervan de moord op den ass.-demang (zie hiervoor „De Loc.” 18 Aug. blz. 33); de toenemende afkeer van ons bestuur; de communistische complotten in Atjeh en de stimuleering hierdoor van het uitlandig verzet. In Bantam: steeds brutaler optreden tegen Europeanen, en zending van een compagnie Infanterie. (Zie „Het communisme en de onrust in Bantam”, „Deli Crt.” 23 Aug. 2de bl. en 25 Aug. 4de bl.). Dit is een hoogst onvolledige opgave, door het Soerabajasch Hbl. (21 Aug. 3de bl. Z.) voor de vuist gegeven. Het Bantamsche geval — als symptoom genomen — geeft den heer Z(entgraaff) aanleiding tot een politieke beschouwing. Z. wijst den ongunstigen algemeenen politieken toestand aan een toenemenden afkeer van ons gezag, ook als gevolg der nimmer eindigende hervormingen. Indië — zoo besluit Z. — zal ten ongeacht het inzicht van Landvoogden, den eenigen bestuursvorm krijgen, welke goed en logisch is. Dit is de vorm welke het nationale karakter draagt, verband met en door de eigen hoofden, wien de oude inzien, doch perfectioneerd en gemoderniseerd worden hergeven. En wij moeten terug uit de kleine dingen van het Oostersche leven, dat zich moet ontwikkelen naar eigen aanleg. Wij behooren ons te onthouden van inmenging in luttel detailkwesties, en slechts de groote lijn aan te geven en uit te voeren. in den geest van het Oosten. Wij moeten eenigzins afstand doen van onze Westersche arrogantie deze reusachtige volksmassa in haar groote passiekracht te kunnen vervormen naar Westersche maat en, haar onze systemen te kunnen opdringen. Gebeurtenissen zullen, onverbiddeijk en onweerstaanbaar, iedere fout in ons beleid achterhalen en corrigeren. Geen menschenmacht kan dit verhinderen. Het kan een krachtig en verstandig man veel doen tot voorkomen van ernstige fouten, welke als regel slechts worden opgeruimd door uitingen van betreurenswaardig geweld.

Het Bat. Nwsbl. van 24 Aug. („Politieke beschouwingen”) corrigeert Z.'s beschouwingen op enkele punten; het Bat. Nwsbl. van 23 Aug. („Zelfvertrouwen”) kapituleert naar aanleiding van haar artikel „Zelfvertrouwen” van 20 Aug. (blz. 15). Ten slotte vestigen de aandacht op het Bat. Nwsbl. (24 Aug. 2de bl. „Pan-Aziatisch Congres”; 21 Aug. 2de bl. „Azië”; 22 Aug. „Zuinigheid, die de wijsheid bedriegt”), de „Deli Crt.” (23 Aug. „De Inlandsche beweging” en „Communistische bijeenkomst”) en het Soer. Hbl. (16 Aug. „Van onze bureu”; 17 Aug. 2de bl. „De Russische invloed op het Britsche communisme”; 21 Aug. 2de bl. „Samenwerking”).

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het Bestuur en de Pers in Ned.-Indië.

I.
De persoon, die zich „Tj. K.” teekent, schrijft in de „Periagagaan” van 3 Maart 1926, dat samenwerking tusschen Bestuur en Pers een gezegde is, dat hij in zijn bespreking wenscht gebracht te zien, opdat de bevolking groepeeren van Ned.-Indië, naar behooren, mede de verantwoordelijkheid kunnen dragen, welke gewoonlijk aan de uitvoering der bestuurszaak zijn verbonden.

Wanneer de Regeering daarbij de rust en orde behoudt en de volksbelangen behartigt, dan is dat niet anders dan de vervulling van een plicht, zooals de Regeering ook tegenover haar kind betracht.

De brug, die de gemeenschap tusschen beide partijen kan onderhouden, is de Pers, in den vorm van een uitgeverij harer nieuwsbladen.

Wanneer in die Pers van tijd tot tijd verwijten worden gericht tot het Bestuur of tot het personeel, waarvoor men, tengevolge van zekere eigenschappen, is verantwoord, dan geschiedt dat niet wegens revolutionaire neigingen, doch wel om op de voortdurende ver-

VOOR TAXATIE

van Meubilair, bijvoeging van Goederen, of publieken verkoop van geheele Inboedels, raadplege men den Auctionair: **W. DOP, Tel. 34957, DEN HAAG**

gissingen te wijzen en zodoende te voorkomen, dat het volksvertrouwen in het Bestuur verloren raakt.

De schrijver herinnert zich nog hoe bij de opening van den Volksraad door den Gouverneur-Generaal van Limburg Stirum, deze Landvoogd verklaarde in de Pers eene volksuiting te zien en dientengevolge geen bezwaar te hebben tegen het uiten van eene gezonde critiek, die bestaande gebrekkige toestanden kon verbeteren. Waar echter voortdurende samenwerking tusschen Bestuur en Pers op prijs werd gesteld, daar had deze laatste te rekenen op eene strenge vervolging, zoodra zij blijk gaf van het leveren van inlichtingen, die beleedigend waren voor het Bestuur.

Ook herinnert hij zich nog het gesproken woord in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in de maand November 1920 van den heer Fock, destijds benoemd Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, waarin werd verklaard, dat, wanneer deze de functie zou hebben aanvaard, het in de bedoeling lag de toestanden van de inheemsche pers te verbeteren, aangezien deze ten achter stonden bij de Europeesche Pers, die, ten opzichte van het leveren van critiek, grooter ruimte genoot.

Aangezien die Inheemsche pers, als voorlichtster van Bestuur en Volk, van groot nut werd beschouwd, bestond er geen aanleiding tot het meten met verschillende maten.

De inheemsche Pers heeft destijds die denkbeelden met vreugde begroet en de schrijver persoonlijk heeft door tal van bijdragen in die nieuwsbladen, zich daarbij niet onbetuigd gelaten, omdat hij daarin in de toekomst zag eene vrijheid voor die pers, die voor de Europeesche Pers niet onder zou doen.

Ook bij de opening van de derde zitting van den Volksraad verklaarde de Landvoogd geen bezwaar te hebben tegen de inheemsche critiek in de nieuwsbladen, wanneer die opbouwend was en aan het bestuur de gelegenheid bood zich te laten gelegen liggen aan de meeningen, die over het algemeen heerschende waren bij een deel van het volk.

Thans, nu de Landvoogd het bestuur in andere handen heeft overgegeven, kan men niet alleen zeggen, dat van de toegezegde beloften weinig is bespeurd, doch ook, dat de inheemsche Pers steeds meer in het gedrang is gekomen, zooals blijkt kan uit het optreden van het lagere politiepersoneel ten opzichte van de journalisten en meer in het bijzonder ten opzichte van de redacties der nieuwsbladen.

In den Volksraad gaf dat optreden reeds ten rechte aanleiding tot protest.

Het levensbestaan van den journalist is in den tegenwoordigen tijd hoogst onzeker, want er is bijna geen inheemsch persdelict, dat aan eene veroordeeling ontkomt.

Dit is in tegenstelling met de Europeesche persdelicten, die voor een groot gedeelte de straf kunnen ontloopen.

Men heeft dit onder meer kunnen waarnemen met het geval van den Redacteur der Preangerbode, die zaad van haat en nijd had uitgestrooid tusschen bestuur en volk, zoomede met het Handelsblad te Semarang, dat een afschrift had verspreid van den brief van den heer Tan Malakka.

Door den Procureur-Generaal ter zake vervolgd, nam de Raad van Justitie het verweer der beschuldigten aan en werden deze vrijgesproken van het ten laste gelegde, omdat de bedoeling was geweest voorlichting van het Bestuur.

De schrijver hoopt, dat de journalisten zich bewust zullen worden van de wenschelijkheid bij het uitoefenen van critiek op zekere handelingen, met hunne pen de noodige voorzichtigheid te betrachten.

(Wordt vervolgd).

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

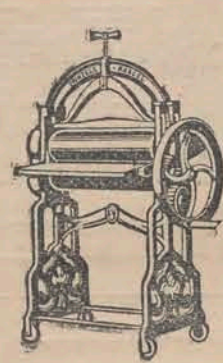
Het gehalte van het onderwijs op de Chin. scholen.

I.
Zooals bekend, hebben de Chinezen in Ned. Indië, evenals elders, zich veel moeite gegeven voor de verbetering van het onderwijs der Chinesche jeugd, ten einde haar hoofd en hart te ontwikkelen.

Veel geld is daaraan ten koste gelegd en zeker niet het minst ten gevolge van de oprichting van tal van schoolgebouwen, die, of zij al of niet voldeden, steeds moeten worden vermeerderd.

In de „Sinar v. Sumatra” van 3 Maart 1926, wordt

NIJMEGEN

MANGELS-WRINGERS
TAFELMANGELS
GORDIJNSPANNERS

G. F. A. DRIESSEN
LANGE HEZELSTRAAT 54
BROERSTRAAT 19 naast de kerk
NIJMEGEN 5219

Het beste adres voor alle Huis-houdelijke artikelen en IJzerwaren

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdag na 12 uur gesloten

Directeur A. VAN BOXTEL

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

- AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
- DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenbosch, 34
- ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
- Telefoon van 9-12 10733
- ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

N. N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

- Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

GESCHENK

MODERNE KOOKKUNST

VAN FRANÇOIS BLOM

GEBONDEN IN LINNENSTEMPEL BAND

f 5.50 :: f 5.50

VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

Mevr. JOH. VAN DER WISSEL
BERKENBOSCHBLOKSTRAAT 11
DEN HAAG

LEERARES PIANO- EN ENSEMBLESPEL
SPREEKUR VAN 1.30 TOT 2.30

Haarlem en Omstreken.

STOEL'S
WONINGBUREAU
BLOEMENDAAL

VRAAGT GRATIS WONINGGIDS EN INLICHTINGEN

Comestibles- en Delicatessenhandel
JACQUES PIJL, Cuisinier

BLOEMENDAAL

Bloemendaalsche Straatweg 28-30 Telef. 22262

Zijlweg 22 OVERVEEN Telefoon 2095

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunst-drukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de atwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw“, „Het Huis Oud en Nieuw“, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het midden klasse-werk, hetz. g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Gebr. VAN DER LINDE

Newtonstraat 153 Vlierboomstraat 126
 DEN HAAG - TELEFOON 35151

Verhuizingen - Transporten
Expeditie

Billijk tarief voor binnen- en buiten de stad

thans medegedeeld, dat de heer Kwee Hing Tjiat het denkbeeld voorstaat, alle scholen van de Tjong Hoa Hwee Kwai vereeniging in Ned.-Indië op te heffen, ten-einde de Chinese volksgroep daar te sparen voor verdere geldelijke aderslatingen en de jeugd te behoeden voor verdere gevaren in den afgrond.

Het spreekt van zelf dat de meeningen van de verschillende schrijvers over dit onderwerp verdeeld zijn. Terwijl eenigen zich aansluiten bij de gedachte van den heer Kwee Hing Tjiat, willen anderen den schoolbouw ten koste van alles voortzetten, niet bedenkende, hoe de geheele volksgroep daardoor wordt bezwaard met eene belasting ten behoeve van de bovengenoemde vereeniging.

Ook in de Maleisch-Chinese pers heeft deze tegenstelling aanleiding gegeven tot eene polemiek, waarin een der partijen meende dat het beter was de jeugd tijdig te onttrekken aan eene verkeerde opvoeding, terwijl de andere partij meer hare gedachten concentreerde om de nationale idee door de Chinese scholen bij de jeugd op te wekken en liefde voor eigen land en stam aan te kweken.

In dit verband wordt de opmerking gemaakt, dat op de in de maand December 1925 gehouden onderwijsconferentie te Djocjarta de beslissing werd genomen, dat het onderwijs op de Chinese scholen in Ned.-Indië moest worden verbeterd.

Of deze maatregel bestemd is om alleen op het papier te worden vastgesteld, valt thans nog niet te zeggen, doch wel zeker is het feit te constateeren, dat van eenige uitvoering ten deze tot heden niets is bespeurd.

Vermoedelijk is het beoogde goede doel slechts een nutteloos streven.

De heer Lim Boon Keng te Singapore ziet blijkbaar tegen geen kleinen maatregel op wanneer hij beweert, dat men de meeste Chinese onderwijskrachten der Tjong Hoa Hwee Kwai Vereeniging in de zee moest werpen.

Dat kort aangeboden ongunstig oordeel is gebaseerd op zijne meening, dat het slecht gehalte van het Chineesch onderwijs is te wijten aan de onvoldoende kwaliteit der Chinese onderwijskrachten, die zich meer laten gelegen liggen aan hun geldelijk eigenbelang dan aan de opvoeding der jeugd.

Men spreekt wel over dat onderwijs dat dit het peil van den Chinese stam verhoogt, doch wanneer men in aanmerking neemt de resultaten, welke het gedurende 10 à 15 jaren gevolgd systeem heeft afgeleverd, dan komt men tot de conclusie, dat die resultaten allertreurigst zijn.

De meening van den heer Lim Boon Keng berust niet op een praatje doch op feiten, welke hij met eigen oogen heeft waargenomen.

De slechte uitkomsten van het onderwijs zijn, zijns inziens, te wijten aan het gebrek aan plichtsbef bij de onderwijzers, die geen goed begrip hebben van het systeem van onderwijs, dat zij hebben toe te passen.

Wel denken zij aan hun eigen belang en aan de wijze waarop de gelden der vereeniging in hunne zakken terecht moeten komen.

Voor het geval eenig geld is gespaard, keeren zij al spoedig naar China terug, met het gevolg, dat de leerlingen de vervangers moeten aanvaarden en het Chineseche publiek de geofferde gelden aan de vereeniging betreurt.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De levensgeschiedenis van den Buddha.

Gelijk bekend is, verscheen in 1920 van de hand van Prof. Dr. N. J. Krom eene archaeologische beschrijving van den wereldberoemden Barabudur op Java, eene monumentale monographie in één deel, gr. 4° tekst, benevens twee deelen platen van folio formaat. Thans is een afzonderlijk hoofdstuk (n.l. het vierde) van dat standaardwerk, als afgerond geheel, doch in handiger formaat, opnieuw door genoemden geleerde uitgegeven, onder den titel: *De levensgeschiedenis van den Buddha op Barabudur* (met 120 afbeeldingen). (s-Gravenhage, Martinus Nijhoff).¹⁾

De ornamentatie der gaanderijen van dit in ± 800 A.D. gestichte Mahayanistische heiligdom, geen eigenlijke tempel, doch een zgn. stupa, bestaat uit in beeld gebrachte teksten en onder die teksten is er één, de *Lalitawistara* (weergegeven op den hoofdmuur der eerste gaanderij) welke de levensgeschiedenis van den

¹⁾ Gelijkwaardig is bij dezelfde uitgever verschenen een Engelsche editie, getiteld: „The life of Buddha on the stupa of Barabudur“.

KULK & KRAMER COPIËER-INRICHTING
 Kantoormachines REPARATIE INRICHTING
 en Meubelen
 PAPESTR. 1b. TEL. 11701
DEN HAAG Remington Portable,
 5158 Corona, Erika, Senta
 Verzending naar Indië onder garantie

historischen Buddha verhaalt tot het oogenblik van hij voor het eerst zijn heilsleer heeft verkondigd.

Deze Lalitawistara-tekst en de daarop betrekking bende reliefs acht Prof. Krom van bijzonder belang deden hem besluiten tot de nieuwe uitgave. De Nijhoff stak haar — zooals we dat gewend zijn — passend gewaad en bracht het boek voor den zins billijken prijs van f 9.— in den handel (leken althans bij dien van hoogergenoemde monophie, waarvoor niet minder dan vierhonderd gevraagd wordt).

Hadji Misbach herdacht.

In het zendingstijdschrift *De Opwekker* (Juli) wijdt Dr. H. Kraemer de navolgende woorden aan nagedachtenis van den javaanschen hadji Misbach in Mei j.l. plotseling overleed te Manokwari (Nieuw Guinea), waar hij was geïnterneerd.

„Misbach was een aparte figuur in de Inlandsche beweging. Met Semaoen is hij misschien wel die die om zijn moed en opofferingsgezindheid de meene achtting genoot, ook in de Inlandsche kring waar men geheel anders over de dingen denkt dan het was een felle, agitatorische figuur. Hij was de van een Solo'sch batikhandelaar en verwierf zijn versonderhoud op dezelfde wijze. Reeds in zijn jeugd zal het ageren voor vereenigingen, al waren het vereenigingen voor vermaak, hem in het bloed. biografie van hem in de Medan Moeslimin som eenige op. Zijn opvoeding op een pesantren legde hem den godsdienstigen grondslag, dien hij nooit verzaakt heeft. Hadji Misbach kenmerkte zich door eigenaardige opvatting en beweging, zelden vromend bij vurige Islamieten. Hij werkte met vuur in de Sarekat Islam, richtte in 1914 de eerste kram Java op, gewijd aan de propaganda van den stichtte een Solo'sch pendant van het Jogja'sche hammadjia, eene vereeniging, die onderwijs op dienstigen grondslag gaf en zich wijdde aan de sterking en verbreiding van den Islam. Het organiseren van dans- of wajang wong-partijen ging hem ter ook goed af. Hij ging vrijmoedig om met men van allerlei naam en faam. Dit was in dezen waardigen man geen beginselloosheid, maar het vloeiende van een vurige en revolutionaire natuur, die weervil van een vurige belijdenis van den Islam, eisen banen dorst gaan. Sociale misstanden hinderden en de verontwaardiging daarover voerde hem in de leen in de rijen der Nationaal Indische Partij, die door haar felle actie in 1918 berucht maakte, ook voor het eerst in de gevangenis. De Islam was hem ook een sociaal wereldprogramma dat samen met de grondbeginselen van het communisme. Daar raakte hij steeds meer verwijderd van de Sarekat lam en trad in 1923 dan ook uit. Het vreemde was voor hem meteen de steunpilaar van de door verfoeide sociale orde. Tallooze malen zette hij dat gezag op. De Solo'sche bommenaffaire van 1921 schoen nooit tot helderheid kwam welk aandeel daarin had, werd de aanleiding tot Misbach's veroving in Juli 1924. Zijn verwijdering voor de rust een noodzaak.

Toch mag bij de herdenking van dezen onevenvorigen revolutionair niet vergeten worden, dat wat rechtigheid en betrouwbareheid aangaat, hij één der nige zuivere figuren in de volksbeweging was, heerschte in vele harten een oprechte genegenheid eerbied voor hem.“

Bibliotheek van de Ned.-Ind. Natuurhist. Vereeniging.

Het eenigen tijd geleden verschenen zoo gunstig oordeelde werkje: „Uit de Tropische Natuur“, Dr. H. C. Delsman, bevattend dertig populair gescheven schetsjes op het gebied van de Indische plant en dierenwereld, zal weldra gevolgd worden door een nieuw boekje; het is getiteld: „Vacantie in de berg“, geschreven door Mevr. S. J. Geerts-Ronner en zal dan 200 afbeeldingen bevatten. Het vormt No. 2 in de serie werken van bovengenoemde Bibliotheek.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

De Juli-afl. bevat de volgende oorspronkelijke dragen. Winning van copal (zelfstandigheid welke boomen wordt gewonnen en hoofdzakelijk voor vosen wordt gebruikt) in het Gouvernement Celebes. Onderhoorigheden, de uitvoer hiervan uit Makassar. eenige details over het gebruik van copal (met teken en kaart), door C. van de Koppel — Zelfkostenvergelijkingcijfers van het in de houtvesterijen eigen beheer gekapte djatihout, door F. W. Snijders. — Geheimzinnige dieren, door Dr. K. W. Merman.

Firma W. H. DE RUITER

Wijnhandel - Gevestigd Anno 1893
 1e Obrechtstraat 76 - DEN HAAG - Telef. 32561

Bekend en vertrouwd adres voor
 GOEDE BELEGEN WIJNEN
 PRIMA LIKEUREN EN GEDISTILLEERD
 BIEREN EN BRONWATEREN

Doeltreffende
reclame vereischt
groote
publiciteit

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve 21,117,340.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscredietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

5024

Snelle Opleiding voor de Practijk-Diploma's Boekhouden Speciaal voor Indische Verlofgangers

Spedopleiding in 6 à 9 maanden
Twee uur les p. week. Lesgeld f 20.- p. mnd.
J. W. AUDIER Jzn.
Gediplomeerd Accountant
Leeraar M.O. Boekhouden
Achterom 68 Telefoon 16423
(één huis vanaf de Passage)
'S-GRAVENHAGE 5805

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

5021 BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:: Safe-Inrichting ::

Berijdt

Gazelle
Geen beter Hollandsch rijwiel
J.F. VROLIJK ZOUTMANSTR 10^A
TEL. 34725
'S-GRAVENHAGE.

5137

N.V. A. G. KIPP's Effectenkantoor
Directeur P. J. AARTS 5346
Willemstraat 38 - 's-GRAVENHAGE - Tel. 15550
Effecten, Coupons
Administratie en Vermogenbeheer

FIRMA H. MOLIER

BOEKBINDERIJ EN
LINIËRINRICHTING 5245
HUUTMARKT 28-30
'S-GRAVENHAGE :: TELEF. 10704

werd op zijn initiatief een conferentie belegd met de directie der Nederlandsch-Indische Gas Maatschappij, ter bespreking van het waterleidingvraagstuk voor Paramaribo. Op deze conferentie, die door dr. J. Weyermans en ook door mij werd bijgewoond, is besloten, dat binnenkort door de Gas Maatschappij een plaatselijk onderzoek zal worden ingesteld. Daarna zal de maatschappij overwegen den aanleg van een waterleiding met rijks garantie ter hand te nemen.

— De Ondernemersraad voor Suriname, die door het initiatief van Uwe Excellentie werd opgericht, schijnt zich bijzonder te interesseeren voor het Suriname-vraagstuk. Kan wellicht daaromtrent eenige nadere mededeeling worden verschaft?

— Ik kan daaromtrent voorhands niet meer mededeelen, dan blijkbaar reeds aan uw blad bekend is. Het is juist, dat de Ondernemersraad, onder Treub's voorzitterschap, bereid is om zoo krachtig mogelijk mede te werken in het belang der kolonie. Het heugelijke daarbij is, dat het initiatief ditmaal uitgaat van den anderen kant. Totdusver was het de regeering, die steeds aan doovemansdeur klopte, als zij een beroep deed op het kapitaal ten behoeve van Suriname. Ditmaal komt het kapitaal zelf tot haar en deelt mede onder welke voorwaarden het genegen is zich beschikbaar te stellen voor Suriname. Hopen wij, dat het zijnerzijds niet aan doovemansdeur klopt.

— Het is mij opgevallen, dat in de Nederlandsche pers weinig geschreven is over de reis van Uwe Excellentie.

— Dit was geheel overeenkomstig mijn verlangen. Ik heb zoo weinig mogelijk bekendheid gegeven aan mijn reis, omdat mij de vorige keer gebleken was, dat de berichten in de pers allerlei schriftelijke aanvragen uitlokken, die ten slotte tot een uitgebreide correspondentie leiden, waarvoor mij ditmaal de tijd ontbrak. Ik vertoefde slechts zes weken in Nederland en moest die ten volle aanwenden voor het doel van de reis.

— Uw houding in zake de Vereeniging voor Suriname, die een inzameling wenschte te houden ten behoeve van Suriname, heeft nogal wat stof doen opwaaien. De vereeniging achtte uwe mededeeling, dat de droogte niet als een nationale ramp was te beschouwen, in strijd met de berichten daaromtrent in de Surinaamsche pers.

— Dat is een kwestie van opvatting. Ik vond geen aanleiding om mede te werken tot het houden van een inzameling zooals men doet wanneer een of ander natuurverschijnsel (een aardbeving, een cycloon, een vulkanische uitbarsting) een plotselinge ramp veroorzaakt. Ik ontken geen oogenblik, dat de droogte groote schade heeft veroorzaakt. De raming daaromtrent gegeven in een der bladen, was echter stellig overdreven en ten slotte zou het al heel moeilijk zijn om uit te maken, wie de bedeedden zouden moeten zijn. Het voedselgebrek, door de droogte in sommige kringen ontstaan, zou bovendien voorbij zijn tegen dat de gaven uit Nederland inkwamen. Het bestuur is niet blind voor de ellende welke door de droogte is ontstaan en heeft, zoover het daartoe in staat was, het zijne bijgedragen om daaraan tegemoet te komen.

— Heeft Uwe Excellentie wellicht nog eenige mededeeling omtrent hare reis?

— Ja, ik stel er prijs op te verklaren, dat Hare Majesteit de Koningin, in een aan mij verleende audiëntie, haar buitengewone ingenomenheid heeft uitgesproken met de geschenken door Suriname gegeven bij haar zilveren bruiloft. Hare Majesteit roemde zoowel de keuze als de schitterende afwerking en waardeerde bovenal, dat de grondstoffen waaruit de geschenken vervaardigd waren, alle van Surinaamschen oorsprong waren. De Koningin was er werkelijk over uit.

In hetzelfde nummer van „De West” lezen wij: „De heeren van Waveren en Spakler, tot dusver in dienst van de Surinaamsche Katoen Maatschappij in Nickerie, hebben besloten een eigen katoenplantage te stichten. Tot dit doel is van den heer Lashley aangekocht de grond Botany Bay in Nickerie, welk terrein vergroot is door een aangrenzend erfpachtperceel.

De nieuwe katoenplantage zal in nauwe samenwerking blijven met de onderneming Anderson. Plantmateriaal zal door de Surinaamsche Katoen Maatschappij worden geleverd, terwijl het product zal worden verkocht aan deze maatschappij.”

„De West” van 10 Augustus schrijft: „Een der ernstigste verschijnselen na de groote droogte was dat de bloei der koffieboomen uitbleef, zoodat ook voor 1927 de vooruitzichten ongunstig wa-

Belastingzaken (ook Indië) H. J. KONING - DEN HAAG

Sonoystraat 53 (bij lijnen A, 7, 14 en 17)
Inlichtingen, adviezen, aangiften, verzoek- en bezwaarschriften, uitstel.
Kantoor open: alle werkdagen van 10 tot 12 en van 2 tot 5 uur (ook Zaterdagsnamiddags). Bovendien Din- en Donderdagsavonds van 7 tot 9 uur.
38-jarige belastingpraktijk. Tarief zeer billijk.

ren. Gelukkig ontvangen we thans bericht uit verschillende districten, dat de koffieboomen beginnen bloeien. De voorjaarspluk in 1927 zal dus niet veel minder maar de najaarspluk kan terecht komen.
Indien uit den bloei der koffie mag worden afgeleid, dat de boomen eindelijk de periode van zwakte te achter zich hebben laten, is het niet onmogelijk, dat goede oogsten in komende jaren eenigszins vergoeden zullen wat de droogte verloren ging, daar de structuur van den bodem belangrijk verbeterd is.”

Ingediend is een wetsontwerp tot positivering van ambtenaren, in dienst van Ned.-Indië, Suriname en Curaçao, leden der Staten-Generaal.

Bij de wet van 17 Juli 1923 zijn regelen vastgesteld tot uitvoering van artikel 97 der Grondwet (betreffende de vereeniging van het lidmaatschap der Staten-Generaal met een uit 's lands kas bezoldigd ambt), ter uitsluiting met betrekking tot de uit 's Rijks bezoldigde ambten. In aansluiting hiermede zijn soortgelijke regelen te worden tot stand gebracht betreffende de bezoldiging uit de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Dat gelijktijdige waarneming met het Kamerlidmaatschap van een tot den landsdienst in Ned.-Indië, Suriname of Curaçao behorend ambt niet kan worden gelaten, spreekt vanzelf. Aan den bekleeder van een ambt, die tot Kamerlid wordt gekozen en dit lidmaatschap wenscht te aanvaarden, moet verlof verleend worden; zoo hij reeds verlof geniet, moet dit zooveel noodig verlengd worden.

Uitgaande van de gedachte, dat het naar de regelen berekend verloftraktament een redelijke vergoeding vormt voor de kosten van het verblijf in Europa (beoogt het wetsontwerp de betrokkenen te stellen in de gelegenheid om het genot van zoodanig verloftraktament eventueel verminderd met het bedrag der schadevergoeding, genoten wegens het lidmaatschap van de Tweede Kamer en met andere inkomsten uit eenig ander beroep of betrekking, ter hand genomen na de afzetting van vaarding van het Kamerlidmaatschap.

De commissie uit de Tweede Kamer, in wier hand de zaak is, heeft de inlichtingen op de adressen van: de dagelijkse bestuur van den Alg. Mil. Pensioenbureau te Amersfoort, houdende verzoek om verhooging van de pensioen der oud-gepensioneerden van het leger in West-Indië op denzelfden voet als voor de oud-gepensioneerden van het leger in Oost-Indië is geschied, heeft aan de Tweede Kamer voorgesteld, uit te spreken, dat naar haar oordeel die pensioenen op denzelfden voet als voor de oud-gepensioneerden van het Ned.-Ind. leger is geschied, behooren te worden verhoogd.

Met betrekking tot een adres van W. Leget, gegadigde korporaal van het leger in West-Indië, stelt de commissie voor het noodige te doen voor de tot stand koming van een dergelijke verhooging.

In de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 24 September (Avondblad D) twee voortreffelijke artikelen: „Nederland's stiefkind” en „Surinaamsche kans”, waarvan wij de lezing zeer aanbevelen allen die belang stellen in Suriname.

Uit het eerste artikel deze zinsnede: „Men richt geen land uit de ellende tot welvaart enkel door te verhoeden, dat het in de schulden niet minder door het in zijn bestuur van de verhoeden te bedillen en te rantsoeneeren. Men kweekt daarom alleen de stemming van murmureerende machteloosheid, welke de domper is van alle initiatief.”

In het tweede artikel komt het blad terug op de rekest en de nota van den Ondernemersraad voor Suriname. Het slot van het artikel moge hier volgen:

„Van den Minister van Koloniën, in wien de belangenkringen waarin de voorstellen zich bewegen, een gemeenschappelijk raakpunt hebben, mag men nog wel wat meer dan in de Troonrede in uitspraak gestelde bijzondere „aandacht” — van hem mag voortdurende behandeling worden verwacht op de Suriname's kans tot gelukkige werkelijkheid worden.”

Wij vestigen er de aandacht van onzen collega „Surinamer” op, dat wij per laatst aangekomen het blad niet hebben ontvangen.

Dr. RABINDRANATH TAGORE
Het Centrum der Indische
Cultuur
PRIJS f 0.60
N.V. „ADI-POESTAKA” - 'S-GRAVENHAGE

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 **AMSTERDAM** Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO CARACAS VENEZUELA
 Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008

Incasseeringen
 Handelsinformaties
 Rembours- en
 Document.-Credieten

Curaçao.

De watervoorziening.

Curaçao is in rep en roer geweest, zooals misschien later te voren. De rede van Dr. V. d. Hoog heeft een wettelijke protestbeweging uitgelokt van ongeveer 90 personen, zooals wij in de *Amigoe* lezen. Een adres is hen gezonden aan den Kolonialen Raad, waarin dat college hulde wordt gebracht voor haar houding. De *Amigoe* heeft een scherpe kritiek geleverd over de inhoud van des heeren V. d. Hoog's rede ook is een door 200 tot 300 personen bezochte vergadering gehouden met alle sprekers de heeren J. L. C. Monsanto en pater Euwens. Eerstgenoemde heeft zich bepaald — volgens de krantenverslagen althans — den Kolonialen Raad te verdedigen, terwijl de heer Euwens een meer zakelijke bestrijding van dr. Hoog heeft geleverd.

Wij verleden week leverden op de vooravond van laatstgenoemde rede, werden wij vooral ongemeen getroffen door deze woorden:

Voorwaar ik zeg U: Wanneer er een dag des oordeels bestaat en de leden den Kol. R. zullen eenmaal verantwoordelijkheid hebben af te leggen voor de verantwoordelijkheid, die zij zich hebben genomen door te weigeren de aan hun toevertrouwde inwoners van Curaçao (niet?) met van goed drinkwater te hebben voorzien — wel, dan liever direct zonder meer 100 jaar in de hel te dalen, dan alleen het oordeel aan te moeten hooren, waarbij zal uitgesproken worden."

Za hunderden ons waarschijnlijk om dezelfde reden, waarom de verzorger van het Oost- en West-Indisch Natuur-Overzicht in ons blad kort geleden terecht moet nam aan een brief in *De Planter*. Er schijnen altijd menschen te zijn, die zich niet kunnen openen tot een hoogte van verdraagzaamheid, die zich te onthouden van woorden en uitdrukkingen, die schaden in hun heilige gevoels kwetsen. Het heeft goed gedaan, dat ook de *Amigoe* op deze wonden in de voordracht van Dr. V. d. Hoog gewezen en over afkeuring uitgesproken heeft.

In de vergadering, waar de heeren Monsanto en spraken, was dr. V. d. Hoog ook tegenwoordig. Toen helaas nagelaten voor zijn ondoordacht, de aangehaalde en andere, verontschuldigingen te bieden. Zelfs heeft hij nieuwe verwijten bekooken vorm aan de oude toegevoegd, op een alsof „het doel heiligt de middelen" — ook de hoe wijst daarop — zijn levensspreuk ware.

De slotte is uit de vergadering, zooals *La Union* heeft, een commissie gevormd om de zaak in studie nemen en aan den Kolonialen Raad of aan den Gouverneur voorstellen te doen. In deze commissie namen de heeren dokter Arends, Pater Euwens, H. J. Henriquez, dr. V. d. Hoog, J. Maal, Th. Martijn en Nederland.

Misschen schijnt het plan-Molengraaff nu van de zijde te zijn. De voorzitter van den K. R. heeft n.l. in zitting van 16 Augustus l.l. meegedeeld, dat de gouverneur hem inzage had verleend van een van den water van Koloniën ontvangen telegram, waarbij mededeelt, dat nu het plan-Molengraaff voor de watervoorziening van Willemstad door den Kolonialen Raad verworpen is en het dienaangaande in te nemen standpunt nader zal moeten worden bepaald, van bij artikel 121bis der loopende begroting uitgegeven krediet van vijf ton voor den eersten termijn uitvoering van dat plan voorshands geen gebruik mogen worden gemaakt. Immers, zoo telegrafeert minister verder, is blijkens zijn memorie van antwoorde op het voorloopig verslag der Tweede Kamer, dat de begroting, de besteding van bedoeld krediet afhankelijk gesteld van de instemming van dien met voormeld plan.

De veronderstelling heeft de K. R. in het gebeurde aanleiding gevonden den gouverneur te verzoeken om de V. d. Hoog niet meer als bestuurs gemachtigde af te laten volgen. Naar onze meening had de Raad den personen van den ambtenaar moeten scheiden, een scheidingsbewijs wel niet altijd mag en kan gemaakt worden, mag in dit geval o.i. had moeten gemaakt worden. Trouwens een tekort aan onderscheidingsvermogen bespeuren wij ook in deze woorden van den voorzitter:

„Waar de weg, die een Chef van een Bestuursafdeeling open staat, om tot den boven hem staanden Kolonialen Raad te spreken, loopt over zijn superieur, den gouverneur, meende ik in het optreden van den Direc-

teur van den Openbaren Gezondheidsdienst en het door hem gesprokene eene tastbare afwijking te moeten zien van het normale, die een bij mij opkomend vermoeden bevestigde, dat ik dan ook ter kennis bracht van den Gouverneur, in afwachting uwer beslissing na kennisneming door u van het voorgevallene, dat wij hedenavond in de vergadering der afdeeling kunnen bespreken."

De heer V. d. Hoog heeft niet tot den Kolonialen Raad gesproken maar over dat college tot anderen; en in welken zin staat de K. R. boven het hoofd van een bestuursafdeeling?

De *Amigoe* weet nog te verhalen, dat op een dag omstreeks half Augustus voor een blik regenwater f 1.05 betaald werd. Gelukkig zijn er daarna eenige regenbuien gevallen.

De Boekhandel.

De eenige maanden geleden door ons aangekondigde Boekhandel Sluyter is thans geopend. Een aanwinst.

Dr. Von Luther.

De oud-kanselier van Duitschland is op zijn doorreis naar de republieken van Midden- en Zuid-Amerika 16 Augustus l.l. op Curaçao geweest.

Uit den Verren Vreemde.

Bestrijding der slavernij.

De commissie uit den Volkenbond, die slavernij en gedwongen arbeid tot onderwerp van behandeling heeft, is 't eens geworden over den tekst van een ontwerp-conventie, dat nu door den V.B. nog moet worden goedgekeurd, en daarna dan ter ratificering aan alle betrokken regeeringen zal worden gezonden. De onderzinking leert dat dit nog een lange weg is, maar daar 't de eenige is om tot een oplossing te komen, geeft de verkregen overeenstemming toch hoop en kans op een te bereiken verbetering. Intusschen kan 't hier volgend stukje over Nepal aantoonen, dat de V.B. ten deze ook reeds rechtstreeks practisch werkzaam is.

Door de conventie zullen, als 't ontwerp verder tot zijn recht komt, de verdragsluitenden zich verbinden den slavenhandel te voorkomen en te bestrijden en te streven naar afschaffing van de slavernij. Te dien einde zullen zij zich verplichten, de inscheping, ontschepping en het transport te beletten van slaven. Zij zullen elkaander hulp bieden om de slavernij en den slavenhandel af te schaffen. Zij zullen zich ook verbinden om te voorkomen dat de gedwongen arbeid een toestand in het leven roept, die aan de slavernij gelijk is en den dwangarbeid slechts tegen betaling en uitzonderlijk voor openbare doeleinden toe te staan. De verdragsluitenden, wier wetgeving nog onvoldoende is, om het doel te verwezenlijken, zullen de vereischte wetten en reglementen invoeren. Zij verbinden zich elkaar hun wetten en reglementen mee te deelen en alle geschillen hierover aan arbitrage te onderwerpen.

De slavernij in Nepal.

't Mag zeker een verblijdend nieuws heeten, dat de slavernij eindelijk geheel is afgeschaft in Nepal. Maharaja Chandra Shoem, die deze zaak tot een goed einde heeft gebracht, stond voor de moeilijkheden, welke ook elders te overwinnen zijn geweest. Sedert over-oude tijden was 't gebruik van slaven regel en recht, 't was ingeburgerd, de behandeling der slaven was niet slechter dan die van vrije bedienden bij andere volken. De bemoeienis van de Volkenbonds-commissie inzake slavernij is niet zonder invloed geweest op de in Nepal doorgezette pogingen. Leest men, dat een kleine 58.000 slaven tot vrijen gemaakt zijn, dan is hier wel iets van betekenis bereikt.

De slaveneigenaars hebben een geldelijke vergoeding ontvangen, die in eerste bedoeling bestemd is om de slaven door betaalde dienaars te vervangen.

De tegenwoordige regeering van Nepal is voornemens den nieuwen toestand hecht te vestigen. Wanneer men dit nu over dezen staat in Midden-Azië leest, zooals men 't ook nu en dan over andere landen in dat werelddeel en in Afrika verneemt, komt de verzuchting toch op: wat vordert de beschaving moeilijk en langzaam!

Spanje-Marokko-Tanger.

In Spaansch Marokko vlot 't weer niet. Abd el krim had zich tot leidende figuur weten te maken van de stammen, die zich in het Rif tegen de Spaansche inmenging verzetten. Nu hij zich door de Fransch-Spaansche concentrische manoeuvre zoo benauid heeft laten

Electrische- en
 Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
GEZ. V. D. BOSCH & Co.

Dirk Hoogenraadstr. 168, Scheveningen

**Eigen waterinstallatie
 Beslist zacht water**

ZENDT PRIJSCOURANT OP AANVRAAG

Speciaal ingericht voor het wasschen van
 GORDIJNEN en FIJNGOED 5221

IN DECEMBER DEZES JAARS ZAL VERSCHIJNEN ART, RELIGION AND CLOTHES

a Collection of Essays by
HERBERT ANTCLIFFE

CONTENTS

Foreword	12. Monsieur Massanet.
1. Art, Religion and Clothes.	13. Händel and Brahms: A Comparison.
2. Religion and Aesthetics.	14. The Significance of Scriabin.
3. Austerity and Beauty.	15. Space and Spacing in Music.
4. Limitations and Art.	16. National Flavour in Music.
5. Art and the Holidays.	17. The Imperial Spirit in Music.
6. Music and Manners.	18. More about History and Music.
7. Two Views of Opera.	19. The Necessity of Music in War-Time.
8. Impulse in Composition and Interpretation.	20. J. S. Bach and Emotion
9. Schumann: A German Event.	
10. Robert Schumann: An Anniversary Estimate.	
11. The Real Liszt.	

Dit boek, gedrukt op goed papier en keurig gebonden zal slechts bij intekening uitgegeven worden.

Men gelieve zoo spoedig mogelijk inschrijvingen te zenden aan de Administratie van het „Koloniaal Weekblad", Nobelstraat 20, Den Haag.

De prijs zal zijn f 4.50.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

JAC. HUIZER
 HEEREN
MODEARTIKELEN
 RUIM GESORTEERD
 THOMSONPLEIN 22, DEN HAAG

WAAROM

is het adres voor alle Repatrieerenden bij ons?

OMDAT

onze Meubelen in onze EIGEN fabriek worden vervaardigd en wij dus ALLES garanderen en UITERST billijke prijzen berekenen. Aanbev.

GEBRS. J. & A. JUNGESCHLÄGER
JAN HENDRIKSTRAAT 19 - DEN HAAG

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS“
VAN W. JINNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

WARMWATER

Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618

'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„.... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.“

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„.... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.“

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA“, Den Haag

VERKOOPHUIS

Groot Hertoginnelaan 101

SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
INGERICHT

Bestaat ruim 25 jaar 5047

DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

maken, dat hij zich (tot niet minder verbazing van die stammen als van ons) op genade en ongenade aan de Franschen heeft overgegeven, nu de Franschen achter de grens van hun protectoraat-gebied zijn teruggetrokken en nu de Spanjaarden weer nalaten overal geregeld bestuur gesteund door een sterke macht in te voeren, beginnen de stamhoofden zich weer duchtig te roeren. 't Oude spel wordt hervat. Den draak is één kop afgeslagen, maar twintig nieuwe zijn er voor in de plaats gekomen. Frankrijk zal hiervan ook weer last krijgen in het aan Spaansch-Marokko grenzend gedeelte van zijn Fransch-Marokkaansch protectoraat.

Primo de Rivera heeft niets geleerd. Niet gelukkiger is hij in zijn, aan de Marokko-kwestie verwante Tangerpolitiek. Insteede van het Marokko-euvel aan zich zelf te wijten, maakt het Spaansche directorium zich wijs — of tracht althans anderen wijs te maken —, dat het kwaad eigenlijk ontstaat door Tanger. Over deze internationale haven gaan Spanje, Frankrijk en Engeland samen. Primo de Rivera had er gaarne de alleenbeschikking over, hij beweert dat Spanje dan het Riff zou beheerschen. En hij vraagt deze nu zoo dringend, dat 't iets krijgt van een eisch met bedreiging.

Tot de middelen om zijn zin te krijgen heeft (wij maakten er reeds melding van) behoord, in ruil ertegen den anderen eisch prijs te geven, dien van een permanent Raadszetel in den Volkenbond. Deze vlieger ging niet op. Noch 't een, noch 't ander zou Spanje krijgen.

Weinig erkentelijk voor de pas ondervonden medewerking van Frankrijk, sloot Primo de Rivera een verbond met Italië, dat duidelijk positie nam tegen Frankrijk als Middellandsche Zee-mogendheid. Dit kon Frankrijk zeker niet toeschietelijk maken om in de Tangerzaak Spanje ter wille te zijn. Parijs toonde dan ook volstrekt geen lust tot toegeven.

Primo de Rivera wilde ook eerst de Tangerzaak tot een van algemeene Europeesche bemoeienis maken, door te polsen over een congres van de mogendheden die te Algeciras (1912) bijeen waren geweest, of door althans zijn vriend Musolini ook mee te laten aanzitten. Zoo verbruide hij het en bij Engeland, en bij Frankrijk, die er niet voor te vinden zijn anderen in de Tangerkwestie te laten meepraten of beslissen.

Nu heeft de Spaansche dictator het dan beproefd om Parijs en Londen alleen tot een bespreking over te halen. Was hij hiermede begonnen, het zou zeker niet afgevoerd zijn, al zou het eindresultaat toch wel geen verwezenlijking van den Spaanschen wensch gebracht hebben. Maar nu, nadat ontstemming gewekt is, toonen noch Parijs, noch Londen veel lust tot een conferentie, die geenerlei practisch effect in 't vooruitzicht stelt.

Onder die omstandigheden heeft de wereld het bericht gekregen, dat Spanje en Italië samen zijn overgegaan tot een vloeddemonstratie voor Tanger. Vermoedelijk is de bedoeling geen andere dan Italië zóó ook partij te maken bij de verdere Tanger-besprekingen. In elk geval een zonderlinge manier van doen onder Volkenbondsstaten (Spanje bedankte, maar is toch nog 2 jaar aan 't lidmaatschap gebonden).

De luchtdienst Engeland-Indië. Opening op 12 Januari 1927.

De luchtdienst van Engeland naar Indië zal op 12 Jan. a.s. worden ingewijd. Sir Samuel Hoare, minister der Luchtvaart, zal de eerste vlucht naar Indië meemaken, vergezeld van lady Maud Hoare. Drie machines zullen gezamenlijk vertrekken. Waarschijnlijk zullen slechts 3 vliegtuigen 12 Jan. voltooid zijn, maar later zullen er 5 op den nieuwen luchtweg in dienst worden gesteld. Alle zullen tot het Haviland-type behooren, voorzien worden van 3 Jupiter-motoren, en 14 reizigers kunnen vervoeren. Voor de reis van 2500 mijl van Kairo naar Karachi zullen de kosten ongeveer 72 pond bedragen.

De lijn is ingedeeld als volgt: Na het vertrek van het vliegpark Heliopolis nabij Kairo, zullen de machines voor het eerst halt maken te Gaza, waar de reizigers den nacht zullen doorbrengen. Van Gaza zal de route gaan over de Doode Zee over Ratba en Bagdad naar Basra. Den derden dag zullen de passagiers naar Bushire en Bandar-Abas gaan. Het laatste stadium leidt in een dag van het vliegpark aldaar over Charbar naar Karachi.

En hoever is 't nu met een luchtdienst Nederland-Oost-Indië?

De Rijkskonferentie te Londen.

De eerste ministers van Australië, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika zijn met hun delegatiën naar de Rijkskonferentie op weg naar Londen, terwijl de delegatie van New-Foundland op 1 Oct. zal vertrekken. De conferentie, welke waarschijnlijk ongeveer 6 weken zal duren, zal op 19 Oct. aanvangen.

Vroeger deden wij hier mededeeling van de punten,

VERLOFGANGER

wanneer U zich in Den Haag vraagt dan eens prijsopgaaf voor

Electrische Artikelen aan bij:

K. C. CREMER Willem de Zwijgerlaan Den Haag
Telefoon 54325

welke op het program staan. De nieuwsgierigste 't meest gespits op de vraag, wat er waar is van bericht, dat de Z.-Afrikaansche premier, Hertzog, een duidelijke bepaling zal vragen van houding van het Rijk tot de dominions.

Boven werd niet gesproken van Britsch-Indië hoewel geen zelfstandige kroonkolonie, toch een conferentie vertegenwoordigd zal zijn, noch van Oost-Indië. Voor dit dominion doet zich het eigenaardige geval dat de eerste minister Meighen geheel tot vertrek naar Londen gered was, toen, door de algemeene zingen van de vorige week, de conservatieven van de minderheid werden gesteld. De overwinning liberalen wijst Mackenzie King aan als de persoon een nieuw kabinet moet vormen. Maar hiermede tijd gemoeid. Zal de nieuwe premier, aannemende kabinetsvorming vlot verloopt, dadelijk 't land verlaten? Zal hij zich volop op de hoogte achten van de ter Rijkskonferentie behandelende kwesties?

Op deze vragen heeft Mackenzie King het antwoord gegeven. Hij gaat naar Londen en zal dadelijk na de conferentie de leiding der zaken in Canada waarden.

Ingezonden.

West-Indische bezoldigingen.

Amsterdam, 24 September

Aan de Redactie van het Kol. Weekblad

Zeer geachte Redactie!

Naar aanleiding van de kort geleden in het Kol. Weekblad van de Vereniging „Oost en West“ verschenen artikelen over bovenstaand onderwerp van de Heeren Kesler en Oudschans Dentz, zult U mij thans zeker een weinig plaatsruimte toestaan voor het volgende staande.

De redacteur van „De West“, nieuwsblad voor de West-Indische bezittingen, heeft beide Heeren eens onderhanden genomen en is het billijk dat de lezers van bovenbedoeld tijdschrift hiervan kennis nemen.

Op den voorgrond moet hier gebracht worden dat de redacteur van „De West“ geen Surinamer is, maar een Hollander en er dus hier alleen sprake is van een zakelijk standpunt.

In „De West“ van Dinsdag 10 Augustus N. 1926 verklaart de redacteur met zekeren weezin van de West-Indische bezittingen te hebben kennisgenomen en plaatst tegenover deze beide Heeren niemand minder oud-gouverneur van Suriname Idenburg om ten einde aldus te eindigen:

„Wie schrijven in den geest als de heeren Oudschans Dentz en Kesler, doen meer kwaad dan zij wel kunnen vermoeden. Zij vergiftigen de onderlinge standhouding in de kolonie, bevorderen wantrouwen en kweken gevoeligheden die men juist moet trachten te vermijden.“

Het is daarom, dat wij ook van onzen kant een protest wenschen te laten hooren.

Een bespreking der bewuste artikelen in bijgaande heden, kunnen wij gerust achterwege laten, doch verlichte Regeering zich zeker niet op slechte voorbeelden laten nemen door schrijvers met zulke bekrompen beelden.“

De Heeren kunnen het er voorloopig mee doen. U dankend voor de verleende plaatsruimte,

Hoogachtend,

H. CORSTEN.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Amersfoort.

EXCURSIE RADIO-STATION „KOOTWIJK“

Het bestuur dezer afdeling opent het winterseizoen met eene gezellige excursie op Woensdag 6 October. Ditmaal bestaat het voornemen om bij gemeenschappelijke deelneming een autobus-tocht te maken naar het radio-station „Kootwijk“ op de Veluwe.

Men zal, om tijdig ter plaatse aanwezig te zijn, op 12 uur van het Stationsplein vertrekken, om daar te komen tegen half twee te Kootwijk onder de leiding het radio-station te bezichtigen.

Daarna kunnen de deelnemers eene korte wandeling over de heide maken naar een nabijgelegen

Willem v. d. Waal

HEERENKAPPER — v/h Chef van de Firma JUSTMANN
IEPLAAN, hoek Populierstraat No. 2 — Telefoon

GEVESVIGD SEDERT 1916

VOLGENS DE MEEST MODERNE EISCHEN INGERICHT

Heeren Kapsal

Groote Collectie PARFUMERIËN en TOILETARTIKELN
tegen zeer concurrerende prijzen

DENKT

U wel aan ons blad voor

uw reclame?

GEOPEND

MAISON VERBAAN
 MODERNE DAMESKAPSALON
 MASSAGE - MANICURE - PEDICURE 5283
PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

A. RIETVELD

Mr. TIMMERMAN EN EMBALLEUR

Emballeeren van Schilderijen en Kunstvoorwerpen. Verzending door geheel Europa

Werk- en Bergplaats: 5363
VAN BYLANDTSTRAAT 27-29 - DEN HAAG - TEL. 32087

dame, aldaar een Bureau heeft geopend, waarbij zij zich ten doel stelt, Dames die in Parijs hare inkoop komen doen, in ieder opzicht met raad en daad ter zijde te staan en bij goede en goedkope adressen te introducereeren.

Zoo gewenscht kan men haar ook schriftelijk orders ter uitvoering opdragen waarbij echter vooruitbetaling gewenscht is.

Inlichtingen worden op aanvraag gaarne verstrekt.

Deze dame, waarvan het adres is: Mevrouw W. Zoppi—van Andel, 45 Rue de Laborde, Paris 8, Telefoon Laborde 03.19, heeft uitstekende relatien onder de Fransche en Russische fabrieken en magazijnen van de Seine stad, hetgeen gevoegd bij haren zoo bijzonder goeden smaak en uitgebreide kennis op het gebied van Mode en Kunst een waarborg is, dat haar intermediair slechts kan leiden tot goed en smaakvol, maar van bijzonder goedkoop inkoop.

Door een en ander kunnen wij deze dame, wier wieg op Java stond, met volle overtuiging bij haar zoo energiek streven aanbevelen.

DEN LEDEN wordt beleeft doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk

Brandstoffenhandel W. DIJK — 's-GRAVENHAGE

NIEUWE HAVEN TELEPHOON
No. 366 No. 15940*

Bestelkantoor: Thomsonlaan 9, Teleph. 35234

OPSLAGPLAATSEN:
Nieuwe Haven 366 en Station Staatsspoor

Bankiers: DE TWENTSCHE BANK.
POSTCHEQUE- EN GIRODIENST No. 12527
KANTOOR DEN HAAG.

Districtskantoor voor Den Haag en
Omstreken der Staatsmijnen in Limburg
5335

MEVR. D. M. VON LÜTZOW-BOUSCHE

PIANO-LEERARES

Onderwijs- en Solo-Diploma's van het Kon.
Conservatorium voor Muziek te 's-Gravenhage

THOMSONPLEIN 28 -- DEN HAAG
TELEFOON 31342 5268

Mededeelingen.

Van de Redactie.
VERBETERING.

het ingezonden stukje De Poenale Sanctie, K. W. pag. 14, is een zinstorende fout geslopen, waarvoor den schrijver gaarne onze verontschuldiging bieden. Het slotzin vangt aan met de woorden „Om dit te verwerpen” dit moet zijn: „Om dit te ontgaan”.

INKOOPBUREAU TE PARIJS VOOR DAMES.

Alaral voor onze Dames, die door langer of korter tijd in Indië niet meer op de hoogte zijn der prijzen in Europa, zal het aangenaam zijn te vernemen, dat te Parijs wonende en van geboorte Hollandsche

Mutatiestaat van 22 tot 29 September.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

- Dr. A. van Gijn, Lid 2de Kamer St. Gen., Den Haag, Bankastraat 50. f 5.—
 - M. J. de Serière-van Nispen, Den Haag, Fransweg 169. f 5.—
 - C. G. S. Sandberg, Geoloog, Den Haag, Willem Outhoornstraat 12b. f 5.—
 - van Andel, oud-Zeeofficier, Den Haag, Emmastr. 1B.
 - M. R. S. Bleekmann-Hoogenstraaten, Nijmegen, Berg en Dalsche Weg 134. f 5.—
 - H. Baron van Isselmuden, oud-Kapitein N.-I. L., Amersfoort, Utrechtsche Weg 154. f 5.—
 - H. J. van Weezel Errens, Leeraar H.B.S., Amersfoort, Bachman Wuytterslaan 154. f 5.—
 - A. H. Klein, oud-Vice-President Hooggerechtshof, Eussum, Mecklenburglaan 39. f 5.—
- Secretaris Afd. Den Haag.
Mevrouw G. van Beresteijn te Den Haag.
Secretaris Dagelijksch Bestuur van Oost en West.
den heer H. J. A. Raedt v. Oldenbarnevelt te Den Haag.
Voorzitter Afd. Nijmegen.
Secretaris Afd. Amersfoort.
- Eigen aanmelding.

- #### Afschrijven:
- Mr. G. H. Everwijn, Den Haag, Stadhoudersplein 33 (overleden).
 - Mr. Dr. M. Tydeman, Amersfoort, Prinses Marielaan 1.
 - Jhr. F. Teding van Berkhout, Amersfoort, Bilderdijklaan 1.

- #### Adresveranderingen:
- W. Veenbaas, Indoloog, Leiden, van: Haarlemmerstraat 283 naar: Mare 62A.
 - J. E. Romswinkel, oud-Kapitein N.-I. L., van: Heelsum, Villa „Casa Cara”, naar: Oosterbeek, Pension „Gelria”, Annastraat 5. f 5.—
 - R. J. A. Stolk, Hoofdbeheerder Pandhuisdienst, Den Haag, van: Nassau Zuylensteinstraat 15 naar: Van Galenstraat 72.
 - E. D. Kunst, Houtvester, Den Haag, van: Ten Hovestraat 29 naar: J. P. Coenstraat 24.
 - Mevrouw H. van der Linden, Den Haag, van: Louise de Colignystraat 157 naar: Wassenaarsche Weg 67.
 - F. B. Vodegel, oud-Ass.-Resident, Den Haag, van: Galvanistraat 16 naar: Weede v. Dijkveldstraat 12.
 - Mr. W. J. Muller, Den Haag, van: Boksdorpenstraat 13 naar: Oleanderlaan 69.
 - D. G. Draaijer, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Den Haag, van: Groot Hertoginnelaan 81 naar: Verhulststr. 57.
 - H. Kievit, Gezaghebber Gouv. Marine, van: Den Haag, Laan van Nieuw Oost-Indië 14, naar: Wassenaar, Schouwweg 34.
 - W. F. J. Kroon, oud-Resident, van: Den Haag, Beeklaan 407, naar: Breda, Baronielaan 284. f 12.—
 - J. C. Plesman, Inspecteur Zoutregie, van: Den Haag, Prinsessegracht 26 naar: Pamekasan, p/a. Zoutaanmaak.
 - R. Pas, Controleur B.B., van: Den Haag, Copernicusstraat 26 naar: Weltevreden, Departement B.B.
 - D. M. Hollestelle, Adm. Ambt. B.B., van: Leiden, Groenhovenstraat 15, naar: Weltevreden, Departement B.B.

R. SCHENZER'S ALGEMEEN ASSURANTIE-KANTOOR PAPAVERHOF No. 35 DEN HAAG, TEL. 30070

Belast zich met de vakkundige
behandeling van Assurantie
aangelegenheden van elken aard

OUD INDISCH GAST
LID DER VEREENIGING OOST & WEST

ALG. HAAGSCHE EFFECTEN HANDEL BEZUIDENHOUT 131A, DEN HAAG Hoek BEZUIDENHOUT, TELEFOON 72821

Gratis adviezen betreffende Speculatieve en
Beleggingsfondsen Toezending v. Brochure:

„SPECULEEREN MET BEPERKT RISICO” op aanvraag.

Gedurende Beurstijd ontvangst der
Koersen van de Amsterdamsche
Beurs per RADIO.

RIJWIELHANDEL P. J. NASSENSTEIN BACHMANSTRAAT 42 TEL. 17033 DEN HAAG

Verkoop van ALLE merken rijwielen
en banden. Moffelen, nikkelen en repa-
reeren van rijwielen en motorrijwielen.
Reparatiën onder GARANTIE. Stallen
en onderhoud van rijwielen.

Rusthuis „EIGEN SFEER”
 V. BOETZELAERLAAN 205 DEN HAAG
 Opname van rustbehoevende en
 en herstellende patiënten 5352
 COELÉ-BOOGAERDT, Gedipl. Verpleegster

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a/b-DEN HAAG-TEL. 33472
THEE IMPORT
 5207 per pond
 HUISHOUD-THEE, zeer goed.. f 1.50
 ARDJA SARI, prima Java-Thee f 1.65
 GOALPARA, de beste Java-Thee f 1.85
 Import Indische producten
 en Rijstafelbenodigdheden
 PRIMA KWAL. - VOORDEELIGE PRIJZEN

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenstraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELEN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie.
 kundig personeel, een net ingericht kantoor, om
 zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen,
 Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op
 zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil
 maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handels-
 drukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat
 betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reclamédrukwerk moet er aantrekkelijk
 uitzien, want hij weet, dat slecht reclamédruk-
 werk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn.
 Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker
 die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste
 van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat
 dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot
 hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een
 der beste drukkerijen van Den Haag: S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen **INFORMATIE-BUREAU** ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit tehuis biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aan te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. In te richten tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten behoeve van Nederlanders die naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenen aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenen verstrekkende als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.
BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de Heer J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeijne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
 Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkjes over Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijke Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-I. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-I. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
Serie I. No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarikat-Islam. 5. De Suikerijverheid in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onze Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch tooneel. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De theecultuur op Java. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
Serie III. No. 1. Over Bail en zijne bewoners. 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië. 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië. 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.	Serie III. No. 5. Nederlanders in Indië. 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen. 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië. 8. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

Zeebaboe's en Jonge beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAN"
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 5015